

Uvodnik

Danijel Devetak

Cerkev na razpotju

Znaglimi koraki se bliža dogodek, na katerega se petnajst škofij italijanskega Severovzhoda pripravlja že dalj časa. Od 13. do 15. aprila bo namreč v Ogleju, zibelki prve evangelizacije Srednje Evrope, potekalo zborovanje, ki naj bi pomenilo mejnik v življenju krajevnih Cerkev. Kot so zapisali škofje pred nekaj tedni, so predstavniki verskih skupnosti preračevali pastoralne izkušnje zadnjih desetletij: iz teh je izšel bogat mozaik občestev, ki bodo v poslušnosti Svetemu Duhu skušale razlikovati čas velikih sprememb, da bi poživile vero v Jezusa Kristusa in postavile smerice pastoralnemu življenju, odprtemu novi evangelizaciji.

V zadnjem mesecu so verniki goriške nadškofije lahko dobili marsikatero zanimivo in koristno iztočnico o samem sržu naše vere. Filozof in politik Massimo Cacciari je s strastnimi besedami spregovoril o judovsko-krščanskem Bogu kot o Osebi, ki posega v zgodovino in se od jutra do večera pravda s svojim ljudstvom. "Je skriti Bog, ki se stalno razodeva, in vendar ne bo nikdar do konca razodet... Zdi se, da prav ne more ne biti v odnosu s človekom", zato "je zelo zahteven Bog". Osrednja ideja krščanstva je utelešenje: ali verjamemo, da se je Bog iz ljubezni do človeka utelesil, ali pa je krščanstvo puhlo moraliziranje, pravljica, ki velja toliko kot katero koli drugo mnenje. Če pa v to res verujemo, je biti-v-odnosu (tudi s sovražnikom!) bistvo našega življenja, ker nas dela Bogu podobne. Le nekaj dni kasneje je slovenski filozof in teolog Branko Cestnik v Gorici povedal, da prvič v zgodovini zahodnega krščanstva živimo v družbi, ki več nima religioznih korenin, živimo, "kot da Boga ni". Naša civilizacija ni več krščanska! In vendar religijo v globokih simbolnih dejanjih, ki jih še sami ne razumemo, rabimo. Izziv nove evangelizacije je mišljen prav za tako stanje. Gre za nov val evangelizacije v prvotnem pomenu besede; da - kot prvič - govorimo: Jezus Kristus je bil križan, za nas je trpel in vstal od mrtvih. Prvi korak nove evangelizacije je korak v gorečnosti, navznoter: ko tisti, ki še verujemo, poglobimo in prečistimo svojo vero. Nova evangelizacija se začne dogajati, je dejal kard. Ratzinger, ko še ni bil papež, ko nehoma razmišljati o evangeliju in Cerkvah kot o velikem drevesu in se navadimo razmišljati o gorčičnem zrnu. "To je majhno, a resnično; ne rabi reklame, propagande, v njej pa je prihodnost". Demografi napovedujejo, da bo leta 2100 vsak drugi zemljan kristjan. "Povprečen kristjan v svetu je star manj kot 30 let, je temnopolt in je reven. Povprečen kristjan v Evropi je star več kot 60 let, je bel in ima avto". V zgodovini se je že večkrat zgodilo, da se je Cerkev "skrčila", šla navznoter, potem pa spet vzbrstela. Štandreski dekan Karel Bolčina je modro posegel v razpravo, ko je dodal, da se moramo resno zamisliti: "Če tradicija nima korenin in vsebine, naj kar propade, ker nas samo vleče v nepotreben prepad!"

V splošni zmedbi te dobe stoji torej Cerkev na pravem razpotju. Vse bolj je jasno, da vera ni plašč, ki si ga nadenemo v nedeljo zjutraj in kmalu nato odložimo na obehalnik. Kristjani ali smo ali nismo. "Ne moremo sedeti na dveh stoli", je nedavno zatrdil eksorcist Marijan Veternik. "Bodi hladen ali vroč, ker če boš mlačen, te izpljunem proč", je pred leti pel priljubljeni kantavtor Andrej Šifrer, ki je parafraziral besede iz Apokalipse (Raz 3,15). Delegatom v Ogleju želimo, da bi brez omahljivosti, osvobojeni v Veliki noči in opasani z gorečnostjo znali ubrati pravo pot!

Pod oljkami...

Delegata SSK in EL na skupščini European Free Alliance Nova energija za boljšo Evropo

Letošnja Generalna skupščina European Free Alliance (Evropska svobodna zveza), ki združuje politične stranke narodnih skupnosti v Evropski uniji, je potekala 23. in 24. marca v mestu Ljouwert (Leeuwarden) v frizijski pokrajini na Nizozemskem. Soorganizator je bila domača stranka FNP (Fryske Nasjonale Partij), ki zastopa frizijsko narodno skupnost na Nizozemskem. Zanj je bil to poseben dogodek, saj letos obeležujejo 50. obletnico neprekinjenega delovanja, ki se ujema tudi s prvim vstopom v frizijsko pokrajinsko vlado, s ciljem ovrednotenja frizijskega jezika, kulture in identitete. Med delegati članic sta bila tudi Julijan Čavdek in Sebastjan Trampusch, delegata stranke SSK, Slovenske skupnosti iz dežele FJK, in Enotne liste iz avstrijske Koroške. Skupno je bilo prisotnih več kot 150 udeležencev, ki so predstavljali 35 včlanjenih narodnih strank in gibanj iz vse Evrope. Na začetku zasedanja sta pozdrav prinesla predsednica frizijske stranke FNP Nynka Beetstra in komisar nizozemske kraljice John Jorritsma, ki ima vlogo predsednika frizijskega pokrajinskega parlamenta in vlade. Generalno skupščino je vodilo predsedstvo, v katerem so sedeli predsednik Efe Eric Defoort (Nieu-Vlaamse Alliantie - Belgija) in funkcionarja Günther Dauven ter Eva Bidania. Zasedanje je potekalo v 30. letu delovanja

zduženja, ki se je v tem času strukturiralo v pravo evropsko politično stranko s sedmimi poslanci v Evropskem parlamentu. Od teh so štiri ženske in trije moški. Vsi delujejo v sklopu poslanske skupine "the Greens/EFA group" (Zeleni/Efa). V Bruslju, kjer ima Efa sedež, deluje tudi glavno tajništvo, ki vodi in koordinira dejavnosti ter spremlja delovanje posameznih članic. Ob generalni skupščini Efe je potekala tudi redna skupščina EFAY, ki združuje podmladke njenih članic. Na petkovem zasedanju je bil, poleg rednih in obveznih točk zasedanja, med temi odobritev letnega obračuna in proračuna, zelo pomemben začetek priprav na evropske volitve 2014, za katere si Efa prizadeva, da bi lahko prispevale h gradnji drugačne, boljše Evrope. To je, po mnenju udeležencev, mogoče le preko večjega prenosa kompetenc in odgovornosti na deželno in narodno raven. V pripravljanih dokumentih je zapisano, da si EFA prizadeva za Evropo, ki bo dopolnjevala načelo subsidiarnosti in bo odprta do možnosti formiranja novih evropskih držav. Gre za Škotsko, Wales, Frizijo, Katalonijo, Galicijo in baskovske dežele. V tem smislu je zelo zgovoren moto letošnje generalne skupščine "Nova energija za boljšo Evropo". Tematika je bila obravnavana bolj poglobljeno v soboto zjutraj; obravnavali so točke, ki zadevajo gospodarstvo

in družbo, energijo, poljedelstvo in ribolov. Generalna skupščina Efe je v petek med potekom del pretresala več tematik. Najprej je bilo na vrsti sprejetje nove polnopravne članice, baskovske stranke Aralar, ki jo je predstavljal delegat Inaki Irazabalbeitia. Odobrili so nekatere predloge za statutarne spremembe. Te so bile potrebne za posodobitev in prilagoditev statuta novim časom. Delegati so obravnavali in volili osem predstavljenih resolucij, ki so zadevale različna področja in njihov vpliv na narodne skupnosti: volitve (nedemokratičnost volilnega vstopnega praga), vpliv krize na krajevne in manjšinske medije, procesi za neodvisnost narodov, upravljanje ozemlja (lokacija vetrnic elektrarn na veter, postavljanje visokonapetostnih linij, prevoza živali, izkopavanje rud), mirovni procesi (baskovski mirovni proces, arabska pomlad), davčne politike (davčna neodvisnost dežel in znižanje DDV-ja za mala podjetja), vpliv krize na aktivnosti EFAY, podmladka organizacije. Delegati na generalni skupščini so tudi podelili častno članstvo Sebasu Coliju (Eusko Alkartasuna) in Marti Roviri (Esquerra Republicana de Catalunya), za njun doprinos, tako v lastnih strankah kot tudi v tajništvu Efe. Posebna točka je zadevala uporabo narodnih jezikov v odnosu do javnih ustanov. Evropska poslanka Tatjana Ždanoka, pripadnica ruske narodne skupnosti v Latviji, je predstavila civilno iniciativo, preko katere bi se povečalo število jezikov, v katerih je mogoče sporazumevanje med državljani in evropskimi ter državnimi ustanovami.

/stran 2

Cerkev

P. Štefan Kožuh je spregovoril o pomenu ljudskih misijonov: ta verski dogodek je nov začetek prerorenja

3

Predavanje

Mag. Branko Cestnik je govoril o stanju duha v Evropi, o novi evangelizaciji in perspektivah naše vere

5

Intervju

Deželni svetnik Igor Gabrovec je razčlenil težave glede udejanjanja obvez italijanske politike na Krasu

11

Demokratska stranka in Slovenci

Mladi za prihodnost iščejo protiutež

Prihodnje šolsko leto bo po vsej verjetnosti prineslo pomembne, za nas ne pričakovane novosti, kot npr. obvezno učenje italijanske himne in vrednot italijanske ustave v vseh šolah ter določitev dneva italijanskega zedinjenja, ustave in zastave, zaradi zakonskega predloga Demokratske stranke iz leta 2009 in lanskega stranke Ljudstva svoboščin.

Kako pa bo s spoštovanjem pravic narodnih manjšin, ki se ne istovetijo z italijansko identiteto? Zakonski osnutek o tem molči, tako kot molčijo razni predstavniki Slovencev. Senatorka Tamara Blažina namreč ni priložila zakonskemu predlogu Ljudstva svoboščin nobenega popravka ali dodatka. Ob učenju italijanske himne bi lahko naša predstavnica predlagala učenje slovenske himne na slovenskih šolah, tako kot

tak način, da dijaka zavedejo in zmešajo, saj smo v tem prostoru vsi dvojezični, zato je tako vprašanje netočno zastavljeno in njegovo dejansko sporočilo je to, da je tukajšnji slovenski živelj dvojezičen in da narodna pripadnost v današnjem času nima več takega pomena. Upamo, da ni bil to namen predlagateljev ankete, da ga ne bi morda še kdo izkoristil za "preureditev" naših šol ali kak drug načrt...

Če se je največ dijakov v Gorici in veliko število dijakov iz Trsta označilo za dvojezične, je na dlani napačna postavitev anketnega vprašanja: po vsej verjetnosti je Slovencev v Trstu 55% + 30% ti-

zajemljivi in da se skupno borimo za svoj obstoj in svoje pravice. Pa še misel o slovenski šoli: dvojezične šole ne gradijo narodne identitete, pač pa le znanje jezika; kdor se vpisuje v naše šole, ve ali bi moral vedeti, da se ne vpisuje v italijansko šolo, pač pa v slovensko, ki obstaja tu, da nam pomaga ohraniti identiteto sredi večinskega naroda. Vertikalizacija slovenskih šol odvzema samostojnost posameznim šolam in združuje ravnateljstva, s posledično izgubo delovnih mest in s tem povezanim nižanjem storitve, ki jo lahko nudijo. Toliko bolj je to občutiti, če se to zgodi brez vsake protiuteži v za-

učenje na šolah drugih manjšin tudi njihovih himen. Sprašujemo se tudi, na kakšen način bo potekal dan zedinjenja, ustave in zastave na slovenskih šolah, kako bodo naši dijaki to proslavljali in kako bo to dolgoročno vplivalo nanje? Eden izmed temeljnih ciljev slovenskih šol v Italiji naj bi bila vzgoja za krepitev zavesti o pripadnosti narodu in njegovi kulturi. Zato je pomembno, in pri tem se sklicujemo prav na italijanske ustavo, da se spoštuje naša različnost. Biti moramo pripravljeni in najti protiutež državnim ukrepom, ki morajo upoštevati tudi našo danost. Mladi za prihodnost vabimo zato slovensko senatorko, naj se čim prej poveže s predstavniki drugih manjšin v parlamentu in naj z njimi predlaga dodatek k zakonskemu osnutku, ki predvideva učenje italijanske himne v šolah vseh stopenj. Žalostno bi bilo namreč, da bi prihodnji rodovi ob obiskovanju naše šole poznali le italijansko himno, svoje pa ne. Glede anket Slori-ja o narodni pripadnosti v slovenskih šolah pa ocenjujemo, da so izdelane na

stih, ki so se opredelili za dvojezične, v Gorici pa 19% + 55% tistih, ki so se opredelili za dvojezične. Številke bi v tem primeru bile drugačne in nekoliko spodbudnejše.

Če so pa naše ocene zgrešene in je realnost res ta, ki jo predstavljajo ankete, bi pa, kot je že nekdo ocenil, lahko govorili o največjem povojnem in gotovo največjem kulturnem polomu za Slovence v Italiji. To bi namreč pomenilo, da so naše šole in institucije, društva, časopisi, gledališče in drugi kulturni domovi, krovne organizacije in vse stranke, v katerih se prepoznava Slovenci, zgrešile cilj v boju za preživetje in za posredovanje slovenskega jezika, kulture, čutenja. Da lahko vse to, kar obstaja slovenskega pri nas, brez večjih posledic zapremo, saj se je izvolilo in postavilo na folklorno ravne, in začnemo misliti na kaj drugega, ker je itak šlo vse po vodi, kljub ogromnim izdatkom za dosego nasprotnega cilja.

Mladi za prihodnost upamo, da ni tako in da vsaj med mladimi še obstajata ponos in čustvo, da smo Slovenci prisotni na tem

stih. Mladi za prihodnost pozivamo zato vse slovenske izvoljene predstavnike, naj se vsaj enkrat postavijo v bran naših šol in naj se zavedajo škode, ki nastaja.

Prav je zato, da se poučuje slovenski jezik v italijanskih šolah, tudi zaradi velikega porasta števil italijanskih otrok v naših šolah, saj s tem tvegamo težave pri poučevanju in izgubo kakovosti. Če se naši dijaki ne prijavljajo več na razna tekmovanja za slovensko literaturo in jezik, je hudo. Pogovorni jezik na šolskih hodnikih je večkrat italijanščina. Ali nam je to všeč?

Mladi za prihodnost pozivamo zato vse slovenske izvoljene predstavnike, naj se vsaj enkrat postavijo v bran naših šol in naj se zavedajo škode, ki nastaja.

Tomaž Špacapan
Deželni tajnik Mladih
za prihodnost
Mladi Slovence skupnosti

identiteta, zgodovina, jezik, kultura; morda je to nekoliko lepši obraz naše stare celine.

JČ

Radio in televizijski sporedi Rai v manjšinskih jezikih

Vlada zagotavlja uravnovešeno financiranje

Deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovce je v fazi sprejemanja finančnega zakona 2012 decembra sestavljal in skupaj s kolegi različnih političnih skupin predložil resolucijo, s katero je Deželni svet pozival predsednika Dežele Renza Tonda, naj nemudoma intervenira v odnosih z rimsko vlado za zagotovitev neokrnjenosti finančnih dotacij za deželni sedež RAI. Resolucija sloni na ugotovitvi, da odigrava krajevna struktura italijanske javne radio televizije neprecenljivo vlogo na področju uveljavljanja jezikovne in kulturne raznolikosti naše dežele. Napovedano zmanjšanje finančnih dotacij bi namreč postavilo pod vprašaj

Paolo Peluffo

ohranitev sedanjih razsežnosti programov v slovenskem jeziku, kot tudi onemogočilo vsako razvojno vizijo. Jasno je, da bi po-

manjkanje finančnih sredstev zadržalo tudi pričakovane programe v furlanskem jeziku.

Predsednik Tondo se je že v drugi polovici januarja obrnil na državnega podsekretarja pri predsedstvu italijanske vlade Paola Peluffa, ki je v Montijevi vladi zadolžen za omenjeno tematiko. Podsekretar Peluffo je v odgovoru predsedniku Tondu zagotovil, da potekajo dogovarjanja med vlado in podjetjem Rai s ciljem, da evidentirajo potrebne dodatne finančne dotacije, ki naj v dogovorih o sporedih v manjšinskih jezikih omogočijo spoštovanje sprejetih obveznosti in torej dostojen nivo načrtovanih radio-televizijskih sporedov.

Pismo deželnemu odborniku De Anni Naj se rešijo vsa nerešena vprašanja!

Spoštovani gospod dr. Elio De Anna Deželni odbornik za kulturo in predsednik Deželne posvetovalne komisije za slovensko jezikovno manjšino Trst

Spoštovani gospod predsednik!

Na eni zadnjih sej Deželne posvetovalne komisije za slovensko jezikovno manjšino, ki ji predsedujete, ste sporočili, da nameravate pred iztekom mandata sedanjemu deželnemu svetu sklicati Deželno konferenco za zaščito slovenske manjšine v naši deželi.

Pridružujemo se Vaši iniciativi, jo pozdravljamo in bomo za njen vsestranski uspeh žrtvovali vse svoje moči v prepričanju, da bomo lahko le skupaj objektivno in pravično prebrodili velike težave, ki danes tarejo slovensko narodno skupnost v Italiji.

V začetku prihodnjega leta bomo praznovali petdesetletnico sprejetja s strani parlamenta po-

sebne statuta za deželo Furlanijo Julijsko krajino in nato volitve za prvi deželni svet (1964), kar je za nas velike zgodovinske pomembnosti.

Dežela FJK je namreč nastala zaradi prisotnosti slovenske narodne skupnosti v njenih mejah in to zgodovinsko dejstvo predstavlja tudi veliko odgovornost, ki jo imamo vsi, do prebivalstva slovenske manjšine, ki živi vzdolž meje od Trbiža na Videmskem do Milj na Tržaškem.

Člen 3 deželnega statuta se tako naravno ujema s členom 6 državne ustave in tudi z raznimi mednarodnimi pogodbami in zavezami.

Prav tako živijo v mejah naše dežele še druge manjšine, kot sta furlanska etnična skupnost in manjšina nemško govorečega prebivalstva.

Nedvomno mora biti na Deželni konferenci za slovensko manjšino, ki jo nameravate sklicati še letos, govor tudi o kvaliteti vseprispele slovenske na-

rodne skupnosti v deželi FJK kot tudi o objektivnem financiranju s strani dežele kulturnih, športnih, verskih, socialnih in drugih dejavnosti, ne smemo pa pri tem prezreti celotnega zgodovinskega razvoja, ki vidi v povojnem obdobju problematiko slovenske narodne skupnosti v ospredju zanimanja politične in druge stvarnosti.

Želimo, da bi pod Vašim cenjenim vodstvom deželna konferenca za slovensko narodno manjšino natančno, zgodovinsko in objektivno analizirala našo splošno tematiko in da bi končno našla zadovoljiv odgovor na vsa še nerešena vprašanja, ki zadevajo slovensko narodno skupnost v Italiji.

V prepričanju, da boste omenjeno konferenco sklicali in vabili nanjo v tem duhu in v teh smernicah, Vas najlepše pozdravljamo

Člani komisije za slovensko manjšino
Drago Štoka – redni član
Janez Povše – redni član
Riccardo Rutter – redni član
Michele Coren – redni član
Walter Bandelj – nadomestni član
Julijan Čavdek – nadomestni član

Dr. Drago Štoka
Predsednik SSO

Povejmo na glas

Brez socialne države ni etike

Če je kakšno obdobje zares osredotočeno na etiko, potem je to postni oziroma predvelikonočni čas. To sploh ne slučajno, saj "vesela novica" človeka nagovarja, naj se opredeli za dobro in v kar največji meri za dobro, če hoče biti deležen trdne srečnosti in rešničnega smisla. Naj se torej odločimo za etiko, ki seveda ni dobro zgolj zame, ampak tudi za druge, ter na ta način preobrazimo in dopolnimo sebe ter skupnost oziroma družbo, v kateri živimo. In kot vsakdo želi biti srečen in vsakdo želi okusiti smisel, brez katerega se vse stvari slej ko prej izvotlijo, tako se zdi pot do omenjenih dveh blagov absurda: delati dobro za drugega, delati dobro za druge in ne zgolj zase? Da bi skrbel zgolj zase? Kaj ni v tem predlogu nekaj porogljivega in s tem uperjeno zoper mojo korist? Tako smo ponovno pri večnem prepletu materialnega in duhovnega v človeku, kjer se materialno v nas bori samo zase in je nenehno v skrbi, da bi mu sočlovek kaj odzval in ga prehitel, duhovno pa vidi tudi druge in jih upošteva, zato se z njimi ne bori, ker se zaveda, da jih potrebuje in da brez njih ni rešitve. In koliko je v človeku materialnega in koliko duhovnega, se vidi tudi v širši skupnosti, se vidi v družbi. Še več, koliko je v človeku materialnega in koliko duhovnega, se vidi v družbi tam, kjer govorimo o socialni oziroma socialni državi. Večja ali manjša uresničitev socialne države in opredelitve zanjo je najotipljivejši pokazatelj tega, ka-

teremu idealu smo privrženi, materialnemu ali duhovnemu, se pravi etičnemu. Socialna država je namreč do te ali one mere udejanjena skrb za ljudi v stiski oziroma za tiste, ki potrebujejo pomoč za svojo temeljno varnost. To so otroci in z njimi družine, to je šola, to je šolstvo nasploh, to so ostareli ljudje, za katere je treba poskrbeti, to so delovna mesta, to so ne nazadnje vsi, ki zbolijo, torej bolnišnice, zdravstvo, to so vsi tisti, ki jih pesti revščina - vse to je, poenostavljeno rečeno, socialna država. Njena raven je odsev skupinske človekove etike, torej stremeljenja za dobro vseh, ki so pomoči potrebni. In prav v zadnjem obdobju, recimo vsaj v zadnjih desetih letih, se je skrb za socialno državo zmanjšala in se še zmanjšuje, kar potrjujejo statistike in izvedenci. To pomeni, da zaradi teh ali onih razlogov materialno v človeku spet dobiva krila, vse bolj zaseda položaje in potiska v ospredje kriterij materialnega dobička, ki ga socialna država seveda ne prinaša. Namesto da bi človek okrepil duhovno v sebi, torej nesebična zadoščenja, se vse bolj opredeljuje za materialna zadoščenja in potiska etiko ob rob, da ima ta vse manj vpliva. Kako je kaj takega mogoče, to je osrednje vprašanje. Kako je mogoče, da je človek po dva tisoč letih, ko mu je bila oznanjena srečna pot, še vedno tako usidran v materialnih dobrinah in kako da ga duhovno in etično več kot toliko ne razveseljuje? Smo res tako daleč od dobrega? Očitno res.

Janez Povše

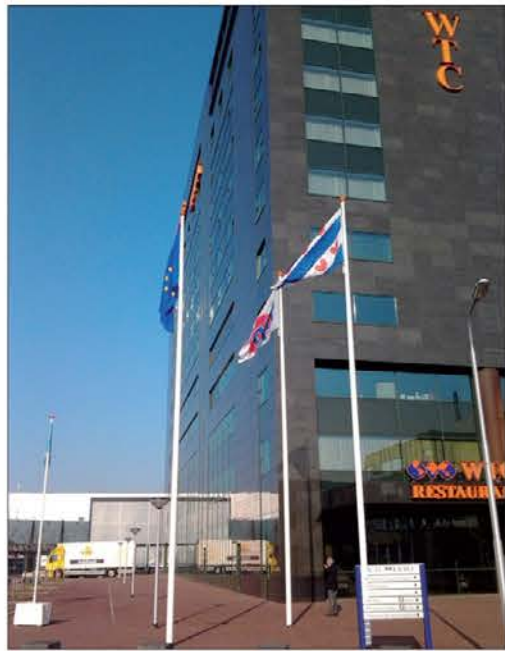
S 1. strani

Nova energija ...

Zadnja točka petkovega zasedanja je bila določitev lokacije Generalne skupščine za leto 2013. Za soorganizacijo se je prijavila južnotirolska Südtiroler Freiheit, kar je bilo tudi sprejeto, tako da bo letni zbor Efe, čez leto dni, potekal v občini Meran.

Med celotnim potekom skupščine je bilo veliko govora o Evropi in vlogi narodnih skupnosti v njenem okviru. Evropa in Evropska unija sta velik mozaik, v katerem je skrito še veliko potenciala. Prav v tem smislu je potrebno upoštevati načela narodne in deželne avtonomije ter subsidiarnosti med narodi in državami. Poudarek je bil tudi na procesih za neodvisnost. To je seveda zelo delikatna tema, ki jo je treba obravnavati glede na krajevni po-

ložaj. Mirovni proces v baskovskih deželah je lahko zgovoren primer. Drugi primer zadeva Škotsko. Tam je na zadnjih volitvah s 44% zmaga stranka SNP (Schottisch National Party), ki je začela priprave na referendum za neodvisnost. Evropa torej niso le finance in državni proračuni, v njenem srcu se dogaja veliko več: kjer ni številk, to ljudje, njihova

POGOVOR P. Štefan Kožuh

Misijon ni konec, temveč nov začetek prerorenja

Med ljudskim misijonom v Rojanu pri Trstu je p. Štefan Kožuh, provincial slovenskih kapucinov, predaval vernikom v rojanskem Marijinem domu o Češčenju evarhizije. Ljudski misijon je izreden duhovni dogodek oziroma, kot nam je p. Kožuh poudaril, je "nov začetek prerorenja ..."

Ali bi lahko našim bralcem posredovali nekaj osebnih življenjskih podatkov?

Po rodu sem iz Gorenjske, sedaj sem v našem bratstvu v Škofji Loki. Zgodaj sem vstopil v samostan. Po osnovni šoli sem gimnazij obiskoval že kot kandidat za vstop v red bratov kapucinov. Po gimnaziju in nujnem vojaškem roku sem šel v noviciat. To obdobje sem preživel v Škofji Loki. Pet let sem študiral v Ljubljani, naredil večne zaobljube, podiplomski študij pa opravil v Rimu, nato sem postal duhovnik. Takrat sem začel svoje poslanstvo, ki je bilo večinoma usmerjeno v vzgojo znotraj reda: spremljal sem pripravnike – postulate in novince. Pot me je nato za štiri leta vodila v Rim, kjer sem opravljal vlogo tajnika Generalnega urada za permanentno formacijo v našem redu. Bila je lepa in zanimiva izkušnja, ki mi je dala dragocen vpogled v mednarodno podobo kapucinskega

nah najprej obujam tole: ko se v župniji 'zgodí' misijon, pomeni, da se je tamkajšnja verska skupnost na ta dogodek dalj časa pripravljala. Obdobje dveh tednov rojanskega ljudskega misijona, ko se ljudje odzivajo oznanilo, pomeni v bistvu neki finale prehojene duhovne poti. Misijon ni konec, temveč nov začetek prerorenja. Misijon je klic k prenovljenemu, še bolj zavzetemu življenju iz vere v Jezusa Kristusa. Moj namen je prav ta,

dali same sebe na razpolago. Pred nedavnim sem bil v Trbovljah, ki velja za levičarsko okolje in kjer vera ni močno prisotna: bratje pa so mi presečno povedali, da je tamkajšnje versko občestvo, čeprav majhno, zelo živo. To odprtost, ki sem jo občutil na svoji koži med obiskom v Trbovljah, lahko celo tipaš ...

Živimo v obdobju, ki ga močno zaznamujejo učinki finančno-gospodarske krize izpred nekaj let. Težavne okoliščine so prisotne vsepovsod, množijo se tudi v Sloveniji. Kako se je verski čut zaradi tega spremenil?

Rekel bi, da se ta odnos do vere in verskega spreminja. Verjamem, da smo pričali nekemu procesu očiščevanja. Potrošništvo je sicer preplavilo človekovo razmišljanje in se je usidralo tudi na duhovnem področju, češ da Boga ne potrebujemo in ga raje puščamo nekje v ozadju. Sodobni mit vsedosegljivega pa se polagoma ruši: človekova pozornost se bo po naravni poti ponovno usmerila v iskanje tistega bistvenega, ki je bilo doslej zanemarjeno. Bog čaka na priložnost in dopušča tek tega časa, ki pa – upamo – ne bo prinesel hujših pretresov. Verjamem, da človek potrebuje neko očiščevalno dobo, zato da bi zaslužil trdnost in zdravilnost Njegove navzočnosti ter smisel našega življenja, ki nam ga lahko samo On daje.

In še osebna nota: kaj vam pomeni biti misijonar?

Najprej pomeni biti Kristusov, biti osebno Jezusov prijatelj. Po svojih skromnih močeh poskušam živeti ta osebni odnos z Jezusom in ta odnos poskušam deliti z drugimi. Tisto, kar se me osebno dotakne pri Jezusu Kristusu, sta Njegova beseda in navzočnost med nami v evarhiziji. Moje srce je na razpolago Jezusu, da nagovarja srca ostalih ljudi. To pomeni živeti polno vero; golo znanje iz knjig je preprosto premalo, ni prepričljivo. Doživeti moramo proces pontranjenja Božje besede, življenja z Bo-

da spregovorim o Jezusu, ki prihaja med nas v evarhiziji.

S kakšnimi tematikami, iztočnicami je potrebno danes nagovarjati družbo?

Govorimo o vernem delu družbe, a ne samo o njem. Lepo mi je obrazložil p. Gianni, ki vodi italijanski del ljudskega misijona v Rojanu, da bo evarhizično češčenje v tem obdobju na trgu pred domačim svetiščem. Jezus na tak način izstopi iz cerkve in gre med ljudi. Danes moramo storiti ta pogumni korak, da gremo naproti človeku, kot je to počel Jezus Kristus. Sporočilo ne sme biti torej sterilno, zaprto, ampak aktivno in tudi provokativno.

Ali bi nam lahko na podlagi vaše izkušnje povedali, kakšna je podoba Jezusa Kristusa med sedanjimi verniki?

Jezus je vselej navzoč, vedno je prisoten v duhu vernih ljudi,

reda. Ko sem se vrnil domov, so me bratje leta 2008 izvolili za provinciala slovenskih bratov kapucinov.

S kakšnimi pričakovanji ste prišli med rojanske vernike? V takih misijonskih okolišči-

čeprev ga nekateri držijo na določeni distanci. Zato Jezus ne zaživi, ni odločen element njihovega življenja. Hvala Bogu pa še vedno srečujem ljudi, ki so Jezusov klic postavili na prvo mesto in so mu dejansko

gom, iz Boga, ki pričuje. Ne dajem torej jaz, Gospod je, ki govori preko mene. Jaz preprosto gojim darove, ki mi jih je Bog dal, in z njimi stopam v srce človeka.

IG

Poslušajmo ... z branjem

POGOVOR Andrejka Možina

"Vsakdo naj najde svojo glasbeno pokrajino"

Ta teden smo si glasbeno poslušalnico Novega glasa zamislili v drugačni, razširjeni in poglobljeni obliki. Dolžnost! Konec preteklega leta smo namreč v našem kulturnem 'bazenu' dočakali nov studijski izdelek domače ustvarjalke, ki pa zveni in deluje široko, odprto.

Andrejka Možina je diplomirana čelistka in pevska iz Trsta, ki je pred kratkim s kvintetom izdala drugi samostojni plošček Zarja pri založbi Cat sound records. Leta 2010 je bila nominirana na natečaju Zlato zrno. Poučuje violončelo in petje na različnih glasbenih inštitutih, je umetniški vodja in pedagog na jazzovskih workshopih, ki jih redno prireja Glasbena matica in Festival kitare Kras. Z mlado glasbenico smo prijetno pokramljali in izvedeli marsikaj.

"Zarja" je tvoj drugi avtorski izdelek. Se v njem dvigujeta nova svetloba, nov veter v tvojem umetnikovanju? Kaj lahko pričakujemo v novem dnevu Andrejke Možina?

Plošča Zarja, ki je izšla v novembru 2011, je moj drugi povsem avtorski izdelek. Vsebuje jazzovske skladbe, ki so nastale v obdobju moje specializacije iz jaza na konservatoriju G. Tartini v Trstu. Za ploščo sem napisala skladbe, aranžmaje, v njej odpele, odigrala na čelo in jo producirala. Moj avtorski prevenc je bila sicer drugačna plošča z naslovom Zasul si me z zvezdami (petje, glasba, aranžmaji in producentsko delo), ki je izšla pri ZTT leta 2006 in vsebovala uglasbitve poezij različnih slovenskih pesnikov v stilu šansona in popevke. Poleg dveh avtorskih projektov pa so moja glasba, aranžmaji ali igranje objavljena na različnih ploščah, denimo na Jazzon VII in VIII novomeške založbe Goga, na kompilaciji Festival slovenskega šansona 2009 (ZKP RTV), violončelo pa sem snemala še na treh drugih izdajah.

Kdaj so skladbe nastajale oz. kaj je potrebno, da se v tebi rodi nova zamisel, fraza, tema?

Mislím, da spada komponiranje v moj vsakdanjik. Vedno zapisujem zámekte tem in linij, ki se ob pravem času prelevijo v konkretno idejo, na kateri potem gradim dalje. Nedvomno mi dajejo velik vzvod za ustvarjanje potovanja, srečanja in pogovori z drugimi glasbeniki. Vedno izhajam iz zasedbe, ki jo imam na razpolago, in skušam upoštevati (tehnične) značilnosti svojih glasbenikov, kakor tudi njihov osebni značaj. Moj pristop h komponiranju je precej zapleten, rabim predvsem veliko časa in umirjenosti, da iz zámekov izdelam dokončno skladbo. Prav vse si poskušam natanko predstavljati že vnaprej in napisati celoto, ki si jo zamislim.

Predstavljaš se v kvintetu. Kdo ti v tej plošči stoji ob strani in ali je to tvoja stalna, koncertna zasedba?

V zadnjih štirih letih veliko sodelujem z glasbeniki, ki tudi igrajo na plošči. To so Sebastiano Frattini iz Tržiča na violini, iz Padove prihaja Nicola Privato s kitaro, Rosa Brunello iz Mogliana Veneta igra kontrabas, na bobnih pa preigrava Igor Checchini iz Mester. Zasedba je zelo atipična in zdi se mi, da predstavlja zvočno sintezo moje študijske poti, torej mešanja klasike in jaza. Mislím, da je o zvočni podobi Zarje in mojem pristopu h glasbi najboljše napisal Klaus Gesing v predgovoru k plošči.

Violončelo je šarmantno glasbilo. Kaj ti omogoča s skladateljskega, kaj pa z izvajalskega vidika?

Violončelo je inštrument, ki se vedno bolj uveljavlja v jazzu in zabavni glasbi nasploh, ker vsebuje toplino, izjemen obseg in veliko pale-

to tehničnih možnosti in efektov. Ko sem načrtovala projekt, sem si kot cilj zadala to, da uporabim čelo v različnih vlogah. Kot melodični, harmonski, ritmični inštrument. Ta koncept razvijam tudi v novih skladbah, ki bodo zagledale luč na naših poletnih koncertih. Poleg tega pa sta mi velik izziv predstavljala sočasno petje in igranje na čelo!

Jazz je lahko marsikaj. V tvojem zrem pokrajino nordijske prostranosti, ki odmeva v premišljeni, trezni srednjeevropski obliki. Na kaj se opiraš in kam gledaš v svojem glasbenem delu?

Mislím, da je prav, da si vsak poslušalec zamisli osebno pokrajino ob poslušanju skladb. Sama vidim v Zarji marsikaj: južnoameriške pokrajine v skladbi The gold rush, ki je nastala po črtici Osvalda Soriana, skladba Gladež poteka v ritmu neizpovedane milonge, uporabljam tudi "narodni" element v temah The gold rush in Bulgur. Mogoče je prisoten res "nordijski" sound a la Bjork, da se razumemo, v "zimskih" poezijah izpod peresa Alenke Rebula Tuta (December) in Irene Žerjal (Sneži), malo bolj blesten rockovski pristop pa se sprosti v Opoju. Velik delež pri vseh skladbah ima nedvomno sodobni evropski jazz, predvsem v metriki oz. v uporabi nepravilnih taktovskih načinov. Mislím, da je elementov veliko, skupni imenovalec pa je posebna zasedba z zvočno podobo.

Si tudi pedagoginja na Glasbeni matici. Kakšna so zadoščenja na tem področju?

Učim čelo in jazz petje na treh šolah: na Glasbeni matici v Doberdolu in Trstu, na Artemusica v Trstu in na Glasbeni šoli v Ilirski Bistrici. Dela je res veliko, so pa tudi zadoščenja, predvsem s tistimi učenci, ki dobro napredujejo in postajajo dobri glasbeniki. Prav tako je tudi s tistimi, za katere veš, da bodo ne glede na izrecno glasbene rezultate postali in ostali veliki ljubitelji glasbe in kritični poslušalci.

Tako na "Zarji" kot z učenjem se ukvarjaš z jazz petjem. Zakaj je toliko dobrih instrumentalistov in tako malo solističnih pop ali jazz pevcev/pevk?

Pevci so velikokrat le pevci, mogoče dobri vokalisti, talentirani, pa velikokrat brez velikega glasbenega znanja. Tisti pa, ki so ob tem tudi izučeni in so glasbeniki v pravem pomenu besede, nimajo kaj zavidati dobrim instrumentalistom.

Na koga ciljaš z "Zarjo"? Kakšni so vtisi v teh mesecih po izidu in kaj nam pripravljate v bližnji prihodnosti?

Zarja je plošča, ki lahko pritegne tako ljubitelje jaza kot tudi zabavnejših zvrsti, predvsem zaradi dominantne električne kitare, pa tudi poslušalce resne glasbe, zaradi zvočnosti godal in premišljenosti aranžmajev. No, vsaj upam, da je tako!

O Andrejkini "Zarji" je spregovoril celo slavni nemški saksofonist, bas klarinetist in skladatelj Klaus Gesing, rekoč: "Veliko stvari lahko odkrijemo v teh skladbah". Odkrijte v njej osebno pokrajino in si ploščo privoščite v knjigarnah in trgovinah s ploščami v Italiji in Sloveniji ter preko internetnih portalov iTunes in cdbaby.com.

Jernej Šček

Pojdimo v Porčinj na romanje!

Čaka nas "Marija žanjica"

"**P**ojdimo v Lurd! Ne v francoski, ampak v ta naš slovenski Lurd v Porčinju, pri Čedadu, k "Mariji žanjici", tako imenovani, ker se kaže s srpom v roki, kakor tistega septembra leta 1855, ko se je prikazala mali slovenski deklici in se je z njo "po naše", prav po domače, tako kot se zdi še nikjer, z njo pogovorila". Vabilo, ki ga je naslovil slovenskim vernikom ob blagoslovitvi križa pri oltarju in obnovitvenih del v poznogotskem prezbitariju, ki ga je leta 1477 zgradil slovenski mojster Andrej iz Škofje Loke, p. Ciril Čarga ponavlja ob slovesnosti, ki bo v soboto, 14. aprila, in je na začetku romarske sezone namenjena slovenskim vernikom iz Benečije, Posočja in od vsepovsod. Ob 10. uri bo sveta maša, ki jo bo daroval msgr. Dionisio Mateucig, rektor višarskega svetišča, ki stoji kakor Porčinj na stičišču jezikov in kultur. Slovenski verniki bodo imeli priložnost poznati edinstveno zgodovino prikazovanj Device Marije slovenski deklici, desetletni

Terezi Dush. Kot beremo v tiskanem spominčku, ki ga bodo darovali slovenskim vernikom, se je 8. septembra 1855 Devica Marija prikazala v dolini Porčinja mali desetletni Teresi Dush in ji zaupala nalogo, naj vsem ljudem posreduje sporočilo: "Posvečujte praznike in ne prekrijajte, pokorite se in spoštujte post in be-

denje ter dobro molite sv. rožni venec". Deklici ljudje niso verjeli, tako ji je Mati Božja med tretjim videnjem v župnijski cerkvi vtisnila na hrbtno stran desne roke "majhen križec, kakor da bi bil iz lesketajočega se zlata". Ko so videli to znamenje, so ljudje končno verjeli in so začeli opravljati vsa Marijina "priporočila". Vidkinja pa je med drugim videnjem prejela od Marije tudi tajno

sporočilo, ki ga je ves čas skrbno varovala in ga odnesla s seboj v grob. L. 1856 so jo sprejeli v žensko sirotišnico, zavod svetega Luigija Scrosoppija v Vidmu. Kasneje je v njej dozorel Božji klic k redovništvu, vendar so jo velike težave ovirale pred dokončno odločitvijo. Leta 1864 ji je "Mati Božja iz

nebes" med ponovnim videnjem razblinila vse dvome in jo opogumila, naj vstopi v Skupnost redovnic Božje previdnosti (Congregazione delle Suore della Provvidenza). Istega leta je bila 7. avgusta sprejeta med kandidatke, 19. marca 1867 pa so jo sprejeli v noviciat. 14. septembra 1868 je postala redovnica in prejela od duhovnika Luigija ime Maria Hozana. Njena naloga je namreč bila vekomaj "hvaliti" Mater Božjo, ki jo je "tako ljubila, varovala in podpirala s prav posebno milostjo". Umrla je v Vidmu 16. avgusta 1870, ko še ni dopolnila 25 let, in je že veljala za svetnico.

S časom je zgodba o prikazovanjih Device Marije v Porčinju šla v pozabo, a domačini so ohranili spomin in le naprej hodili moliti rožni venec v dolino, kjer so zgradili kapelico. V zadnjih letih je župnik v Škednju (TS) g. Carlo Gamberoni začel raziskovati in pisati o tem čudežnem dogodku, medtem ko se je domači župnik msgr. Vito Ferini s podporo takratnega videmskega nadškofa msgr. Alfreda Battistija trudil, da bi se sporočilo Matere Božje iz Porčinja poznalo in širilo.

Slovenski verniki se moramo zahvaliti p. Cirilu Čargi, ki se že leta trudi, da bi se zgodba o prikazovanjih Matere Božje slovenski deklici poznala v Sloveniji in med zamejskimi Slovenci.

Vizija vere v prihodnosti Verski pluralizem Evrope

Pritegnilo me je predavanje z zgornjim naslovom, ki ga je imel dunajski študentski duhovnik dr. Helmut Schüller. Avtor je bil najprej predsednik avstrijske Caritas. Od leta 1995 do 1999 generalni tajnik dunajske nadškofije, po štrbunku v peščico cerkvenih veljakov v nadškofiji, pa je bil "zaradi ljubečega miru" imenovan za študentskega duhovnika, prav tako na Dunaju, kjer je zelo cenjen in tudi iskan! Začel je: "Kakšne bodo razmere v Evropi leta 2030?"

"Predvsem bo to čas, ko bodo socialne razmere zelo napete. Dohodki bodo minimalni, in to v škodo večine prebivalcev. Evropske vlade bodo primorane varčevati, to varčevanje pa bo najbolj opazno pri socialno šibkih. Zato bodo nastajali politični spori in lažna strankarska obljubljanja, ki so značilna, da si neko zagotovi oblast". Takšna naj bi bila zunanja podoba Evrope.

Kaj pa Cerkev in vera?

"Vera kot tudi človekova duhovnost se bosta razvijali v najrazličnejši smeri. Smer, ki bo zagovarjala ponotranjenost vere, bo zajela predvsem bogatejši sloj, s tem se bodo ti približali ostankom, ki bodo ostali od velikih evropskih cerkva. Te ne bodo več imele v lasti monopola nad vero in duhovnostjo Evrope. Njihov čas se je iztekel. Ukvarjali pa se bodo še naprej z vprašanjem edinosti - ekumenizmom - v prepričanju, da bi do tega prišlo v nedoglednem času, saj se bodo veliko ukvarjali z medreligijskim sodelovanjem".

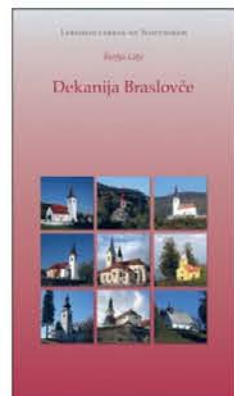
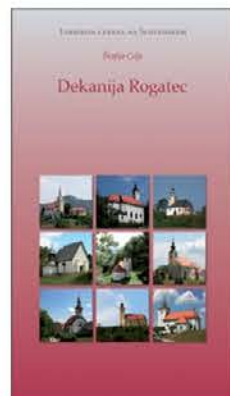
Ambrož Kodolja

Pri Celjski Mohorjevi nabor petih strokovnih del Za boljše poznavanje slovenske sakralne dediščine

Pri Celjski Mohorjevi družbi so izšle novosti s področja slovenske sakralne dediščine - *Mašne in svetne ustanove na Kranjskem 1892 do 1960* Jožeta Mačka, *Romanje in romarske cerkve 17. in 18. stoletja na Slovenskem* Metode Kemperl in zvezka iz zbirke *Leksikon cerkva na Slovenskem*, ki ju je uredil Luka Vidmar, ter delo *Izvirni meništva* Davida Movrina. *Mašne in svetne ustanove na Kranjskem 1892 do 1960* je peta in hkrati zadnja Mačkova knjiga iz serije od leta 2005 izdanih monografij. Vsebinsko je razdeljena na dva dela. Prvi prinaša zgodovinski pregled in oblikovanje duhovnih in svetnih objektov, drugi, ki predstavlja glavno knjigo, pa zajema podrobne opise mašnih in svetnih ustanov pri cerkvenih enotah Ljubljanske škofije. Knjigo uvaja avtorjev predgovor, sklepajo pa jo povzetka v slovenščini in nemščini ter krajevno kazalo. *Knjiga Izvirni meništva*, podnaslovljena *Življenje svetega Antona in življenje svetega Pahomija*, prinaša dvoje temeljnih besedil za razumevanje meništva in nje-

govih korenin. Kot je na novinarski konferenci dejal Movrin, prevajalec in avtor spremne besede h knjigi, je bil življenjepis

novi definiciji meniškega gibanja, saj opisuje nastanek samostanov. Pahomij, sicer generacijsko mlajši od Antona Puščavnika,

svetega Antona Puščavnika v pozni antiki "bestseller" in velja za knjigo, ki je zasukala zgodovino meništva. Raziskovalci si Antonovo potovanje v puščavo in asketsko življenje razlagajo kot pot domov, na kateri se Anton srečuje z demonskimi distrakcijami, katerih podobe so po toliko stoletjih lahko bralcem tuje in strašljive. Pahomijev življenjepis pa po drugi strani prinaša paradoks,

v puščavo ni šel zato, da bi bil sam, temveč zato, da bi tam ustanovil skupnost. S Pahomijevim življenjepisom je tako krog sklenjen - če se je Anton umaknil iz civilizacije v puščavo, se je Pahomij umaknil iz puščave v skupnost, je še dodal Movrin. Po besedah recenzenta knjige Mirana Špelica oba življenjepisa sodita v zakladnico svetovne književnosti, poleg tega pa odpirata pot duhovnosti, ki "še danes

nagovarja človeka postmoderne in znanstveno-tehnične družbe". Kemperlova, avtorica dela *Romanje in Romarske cerkve 17. in 18. stoletja na Slovenskem*, se je pri svojem znanstvenem raziskovanju časovno in geografsko omejila na območje Gorenjske z Ljubljano. Prvič v zgodovini raziskovanja romarskih cerkva je postavila razmejitvene kriterije, po katerih je definirala pojem romarske cerkve. Pri tem si je pomagala s številnimi arhivskimi viri. Knjiga je razdeljena na analitični del in katalog, v katerem je popisanih 94 romarskih cerkva s podatki o oprepi, njihovem namenu, romarskih shodih in načinu gradnje. Kemperlova je delo opisala kot morda najbolj analitično, sistematično obravnavo romarskih cerkva na Slovenskem. Vidmar pa je v sodelovanju s Kemperlovo in Dejanom Zadavcem izdal 12. in 13. zvezek *Leksikona cerkva na Slovenskem*. Zvezka zajemata umetnostno dediščino cerkva Dekanije Braslovče in Dekanije Rogatec v sliki in besedi. Večina popisanih sakralnih objektov je srednjeveškega izvora, poleg njihove lege in zgodovine pa so podrobneje opisane tudi značilnosti notranjštva posameznih cerkva, kot so oltarne table, freske in kipji, ter umetniki, ki so dela ustvarili.

Filip Terčelj - član škofjeloškega profesorskega ceha

Kaplan pri sv. Jakobu v Škofji Loki: 1917-1921

Zanimiva je primerjava razmer na Goriškem: iz zapisa Gorečnost za tvojo hišo me poživlja, (Nadpastirju ob srebrnem jubileju, Gorica, 25.3.1931, str. 40-44) izpod peresa Filipa Terčelja leta 1931 ob srebrnem jubileju nadškofa Sedeja tu povzeman. Bistvo je, da je bila ob vpklicanih, mrtvih, pogošanih, vdovah in sirotah Goriška, ljudstvo z duhovniki in z najvišjimi predstavniki Cerkve vred zaradi fronte izseljena: semenišče s škofom je našlo pribežališče v samostanu v Stični,

ljudi, ki so desetletja mirno živeli na domači grudi, so raztepli na vse strani in jih namestili v lesenjače, kjer so preživljali turbne dneve beguncev, vse prej kot prijazno sprejetih od 'lubit' Slovencev! Po vojni pa je bila Goriška, s cerkvami vred, ne le sestradana in izpraznjena, ena sama ruševina. Med vojsko je Terčelj ljudem pomagal s pisanjem neštetihi prošnji za dopuste, odpuste, oprostitev, za sprejem pohabljenih. Ogromno delo je opravil s pomirjevanjem ljudi.

V Škofji Loki je vojska pustila ogromno pokopališče, v mladini naduto surovost, kletev, grdo govorjenje, pijančevanje, ponočevanje, razuzdanost, škodo v zakonskem življenju, zvalila nekaj deklet za vojaki

na tuje. Večina žena in deklet je, kot piše, ohranila celovitost in urenjenost življenja, ko so se hranile v sv. zakramentih. Poročila leta 1920 nadaljuje z uspehi. Prejemanje svetih zakramentov se množi. Stanje se izboljšuje. Skrbi za telo pridružuje duhovščina skrb za dušo z duhovnimi vajami, s poukom v Marijini družbi, z delovanjem prostovne zveze. Kaplan Filip Terčelj je intenzivno razvijal telovadno-kulturno društveno dejavnost Orlov in Orličev, gledališko in knjižnično

dejavnost. Mlade je dodobra razmigel, ko jim je odpiral možnosti zdravega druženja in služenja Bogu in bližnjemu zlasti dela v organizaciji za uboge, Dobrodelnost, za mestne, primestne in za okoliške ubože in v bolnišnicah. Proti bedi in pomanjkanju se je boril s prošnjami za podporo revnim. Organizirali so Konzum. V Škofji Loki je tako Terčelj pustil pečat svoje ljubeče osebe, ki je srca Bogu odpiral v molitvi, v mašni daritvi, s pesmijo, s sočutjem in z neutrudnim delom za dobrobit zlasti najbolj revnih, ko jih je s pomočjo škofjeloških deklet in žena umil, obul in oblekel, naložil, zanje zopet usposobil delovanje Špitala, mestne ubožnice, jo počlovečil in izročil v oskrbo trem sestrar iz reda grofice Aueršperg, ko je ubožnici zagotovil zaslobo v organizaciji Dobrodel-

nost. Razstava Špital, arhivska razstava pod krovom Zgodovinskega Arhiva - Ljubljana in občine Škofja Loka 28.9. - 12.10. 2010 avtoric J. Šega in E. Eržen Podlipnik, je opozorila na Terčeljeve zasluge za obnovitev in izboljšanje delovanja ubožnice po I. svetovni vojni in za plodovito delovanje Dobrodelnosti. Bila mi je izhodišče za Razstavo dokumentov o škofjeloškem kaplanu Filipu Terčelju v župnijski kapeli 6. januarja. - 9.1.2011 ob 65-letnici njegove smrti v Davči 7.6.1946. Obudila je spomin na plemenito pojavo Terčelja kaplana, pevca, dobrotnika in voditelja mladih.

Filip Terčelj se je zapisal v srca

škofjeloških meščanov, tako so se ga nekateri spomnili po pripovedi staršev v duhovniškem delu in prepevanju; vsi pa so obstremeli ob nejasnem spominu, v meglici 60 let zamočevane vesti o okrutnem umoru obah duhovnikov. Župniku Selanu se je srce ogrelo ob pripovedi o Terčeljevi neusahljivi živosti, dobrohotnosti in blagosti, še bolj ob Terčeljevi pesmi, ki jo ljubi, in tisto nedeljo Jezusovega krsta je v pridigi vernim predstavil Terčeljevo smrt kot krst krvi, jih pozval na spominjanje v molitvi, hvaležnosti in občudovanju ter izrazil skupno željo po beatifikaciji mučenca Filipa Terčelja.

Marija Pegan
/ dalje prihodnjik

GORICA Predavanje / Mag. Branko Cestnik

Kaj sploh je nova evangelizacija?

Besedno zvezo "nova evangelizacija" v zadnjih letih velikokrat slišimo; za kaj pravzaprav gre, pa v resnici ve le malo.

Gost prvega "predavanja za utrjevanje duha" v organizaciji štandredške dekanije, Kulturnega centra Lojze Bratuž in Skupnosti družin Sončnica je bil 15. marca pater kleretincek Stajerskega rodu, filozof in teolog Branko Cestnik. Kot človeka mnogih talentov s peštrimi življenjskimi uspehi ga je v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici predstavila Mirjam Bratina Pahor; o temi večera - Nova evangelizacija? - je povedala, da ima ta izraz dolgo zgodovino, saj ima ta korenine v okoliščini papeža Pavla VI. iz leta 1975. Janez Pavel II. ji je dal novo vsebino in pomen: bila naj bi odgovor Cerkve na vsesplošno sekularizacijo, ki je najbolj občutna prav v Evropi. **Zakaj zdaj?** Zakaj govorimo o novi evangelizaciji sedaj in ne pred 500 leti, se je najprej vprašal Cestnik. Na začetku 16. stoletja je bila situacija v Srednji Evropi - pastoralno gledano - porazna: duhovnih poklicev ni bilo, župniki so se preveč "ukvarjali" z vinom in krčmarstvom, skoraj vsi so imeli ljubice. Problemi z duhovniki so bili enaki ali še hujši kot danes. Turki so vdrali, bili so nezaustavljivi, pojavljala se je kuga. Pojavljali so se sekte in lažni preroki, ki so hitro dobivali številne pristaše. Ljudje so bili zmedeni. Že leta 1600 pa govorimo o katoliški obnovi. Cerkev se je reorganizirala, nepričakovano je našla moč. Pojavi se barok, umetnost tople otroške molitve in lepih figur; pojavijo se šole in semenišča, jezuiti postavijo kolegije, iz katerih izhajajo slovenski izobraženi duhovniki. In zgodi se novi katoliški razcvet. Tridentinski koncil je prinesel v evropsko krščanstvo veliko dobrega, bil je eden svetlejših trenutkov v zgodovini evropskega krščanstva. V tistih časih se vera v nadnaravno, v preprosto teološko resnico, da Bog je, ni izgubila. Bil ja kaos, stanje je bilo negotovo, polno pretresov, ljudje so govorili o koncu sveta, toda transcendentna človekova bit, usmerjenost v presežnost je ostala.

Zato takrat ni bilo pogojev za novo evangelizacijo. Danes pa so. Zakaj? Ker smo sedaj prvič v zgodovini zahodnega krščanstva stopili v družbo, ki več nima religioznih korenin; ali jih noče imeti ali pa jih zanika. Česa takega v Evropi še nismo doživeli; doslej še nismo imeli ateistične družbe v dobesednem pomenu, družbe brez Boga, družbe - kot pravi papež - "kot da Boga ni". Prvič smo se soočili s tem na področju, ki je nekoč bilo zibelka svetovnega krščanstva.

Narobe obrnjene religije in potrošništvo. Totalitarne ideologije pomenijo prve organizirane in bolj vidne poskuse ustanovitve družbe brez Boga. Fašizem, nacizem in komunizem se pojavljajo kot alternative Bogu. "Prva dva sta še nekako paktirala s Cerkvijo, komunizem pa je šel v frontalni spopad z Bogom in religijo, toda sam se je v tem trčenju razbil". Drugi poskus je v polnem razcvetu: to je porabiška družba. Filozof in zgodovinar Augusto Del Noce je pred 50 leti napisal knjigo *La società del benessere* (Družba blagostanja), v kateri trdi, da je družba blagostanja prva zares ateistična družba. Zanika, da bi bili totalitarizmi prvi pravi ateizmi; totalitarizmi so po njegovem mnenju narobe obrnjene religije; upora-

bljajo vzode in celo besednjak, ki je tipičen za religije. Potrošništvo je prva oblika, kjer Bog sploh ni več potreben; kvečjemu ga lahko uporabiš "kot fajn artikel, da ga prodaš". Prodajaš križce in Marijice, zraven pa tudi horoskop, energijske kamne, ki obljublajo odlično počutje... Potrošništvo prvo človeka res odreže od nadnaravnega. "Vse je enako uporabno, enako zanimivo, važno je, da se trži in se denar obrača". Potrošništvo obljublja srečo tu in zdaj na preprost način, nima eshatološkega obzora, kakršnega so imeli totalitarizmi. Človeka zapira v ozki krog neposrednih potreb, ki ga označi kot vir sreče. "Temu je podlegla politika: eden izmed razlogov, da nismo sposobni nekega koraka iz sedanje krize oz. alternativnega razmišljanja, je ta, da smo že popolnoma zaobjeti v potrošniški vzor". Temu je podlegla vzgoja: "permisivna vzgoja 'paše' v ta sistem. Permisivna vzgoja v kmečki družbi ni mogoča: truditi se moraš, da ti zemlja nekaj da. Permisivna vzgoja tudi na stadionu ni mogoča, ker moraš vaditi, da bo kaj iz tebe". Permisivna vzgoja je mogoča in zaželena le v potrošniškem ateizmu: otroka moraš vzgajati, da ima vse: "Zagrab! Potegni k sebi! Tvoje je! Uspešen boš! Nič ne sme ovirati tvojega grabljenja!"

Nova evangelizacija: kje? Potreba po novi evangelizaciji se pojavlja tam, kjer je krščanstvo nekoč bilo dominantna religija, trenutno zlasti v Evropi. Že kard.

"Nas verujočih bo v naslednjih desetletjih verjetno manj... To moramo sprejeti ne kot poraz, temveč kot priložnost, da stopamo v logiko gorčičnega zrna".

Ratzinger je, preden je postal papaž, napisal, da ima Evropa posebno zgodovino, ki jo loči od Severne Amerike; in da je določena oblika antiklerikalizma ali celo sovraštva do vere možna samo v Evropi, ker je samo tu krščanstvo imelo veliko politično moč. Od Karla Velikega dalje je bilo desna roka oblasti. Ko so se narodi začeli prebujati, so začutili religijo kot oviro. "Razumljivo je, da se v Evropi še vedno razume, da je človek lahko srecen, če je manj Boga in več njega". Materialne dobrine so dobile posebno težo: "to, da imam veliko stvari, je dokaz, da Boga ne potrebujem; na zemljo smo prinesli srečo in notranjo harmonijo, ko smo ustvarili družbo blagostanja". V Ameriki, kjer ni tako močnega ideološkega naboja med družbo, državo in religijo, pa velja blagostanje za izraz božjega blagoslova. Zato tudi vprašanje nove evangelizacije v Ameriki ni tako pereče kot v Evropi.

ln vendar obstajajo protislovja... Zakaj se kljub potrošniški ateistični družbi večina ljudi še ima za katolike? V Sloveniji se ima za katolike - po 20 letih demokracije - samo 2% ljudi manj. Leta 1990 jih je bilo okrog 70%, danes jih je 67%. "V času potrošniškega booma, norenja za de-

narjem, ki nas je obsedel - s Cerkvijo vred, kot smo videli v Mariboru! - v Sloveniji število deklariranih katolikov ni strmo upadlo". Še leta 2001 so nekateri slovenski levičarski publicisti napovedovali izginotje katolištva. Tudi dve tretjini mladih Slovencev med 15. in 25. letom, "ki jih naj-

Mirjam Bratina Pahor in Branko Cestnik (foto DPD)

bolj sumimo, da so obrnili hrbet, da živijo čisto po svoje in brez potrebe po Bogu, formalno ostajajo katoliki" (raziskava Mladina 2010).

Lahko rečemo, da se je zgodila neke vrste sekularizacija znotraj Cerkve. Če smo po koncilu radi razpravljali o geslu 'Kristus da, Cerkev ne', danes lahko rečemo obratno: 'Cerkev da, Kristus ne'. Več ljudi pripada Cerkvi, kot jih verjame v Kristusa. Iz raziskave izhaja, da 67% ljudi pripada Cerkvi, 54% jih verjame, da Bog je; 40% jih verjame, da je Kristus odrešenik; 29%, da je vsajenje od mrtvih, da duša preživi in gre v nebesa, da je poslednja sodba ipd. Že v prvem razponu (pripadam Cerkvi - ne verujem v Boga) je skoraj 15% Slovencev. V logiki 'pripadam Cerkvi - ne verujem v Kristusa odrešenika' je 30% Slovencev. V logiki 'pripadam Cerkvi - ne verujem v večno življenje' je 40% Slovencev. Kaj lahko rečemo? Cerkev ostaja potrebna kot religiozna institucija zaradi običajev in simbolnih obredov ("Kakšna pomlad pa je, če je ne praznujemo s cvetno nedeljo ali če ne nesemo šunke žegnati"? "Kakšna smrt je, če ni krščanskega pogreba"?). Ko pa grem navznoter, "sem v hipermarketu katoliške Cerkve". Na policah izbiram in rečem: dogma o Marijinem brezmadežnem spočetju? Ne. Prvo obhajilo? Ja, da bo lep otrok na fotografijah. Nihče, ne šola ne vrtec ne športno društvo ne naredi tako lepega obreda za otroke kot Cerkev. Otroci se zavesti kot angel! Da je Kristus vstal od mrtvih, ne vemo, nismo gotovi, verjetno ni... Da moja duša gre nekam po smrti, je preveč lepo, da bi bilo res!

Evropski vernik je postal izbirni vernik. Potrošniški model je zašel na dogmatično področje Cerkve, kjer so tudi dogme samo izdelki na policah: jih vzameš ali pa odrineš od sebe, pač preračunaš, koliko te kaj stane. "To preračunljivost vedno bolj opazam. Samo povejte, kaj moramo storiti za prvo sveto obhajilo. Kolikokrat moramo priti k maši? Ljudje niti nimajo več zavor, da bi to skrivali. S tabo so v trgovinskem odnosu". Cerkev postaja servisna služba za medle religiozne potrebe ljudi. Takšno je stanje v Sloveniji, "mislim, da v zamejstvu ni velike razlike".

Nov val evangelizacije. Izziv nove evangelizacije je teološko in pastoralno mišljen prav za tako stanje. Ne gre za preprosto kato-

liško obnovo, temveč za nov val evangelizacije v primarnem pomenu besede: za oznanjanje blagovesti. Nova evangelizacija je nova v tem, da - kot prvič - govorimo: Jezus Kristus je bil križan, za nas je trpel in vstal od mrtvih. Da to osnovno resnico naše vere na novo oznanjamo v zavesti, da

jo oznanjamo, kot bi bilo prvič, v zavesti, da je naš religiozni in cerkveni sistem ter teološki način razmišljanja ovira. "Konec je predvidevanja, da smo krščanska civilizacija". Vrnitev k temu oznanjevanju (h "kerigmi") nujno pomeni reorganizacijo in reformo Cerkve v konkretni pastoralni. Vedno aktualno je vprašanje verouka in zlasti birme; "to pomeni, da npr. postrožiš kriterije za birmo; da nekomu, ki Kristusa ne priznava za svojega Gospoda, dopoveš, da ni zrel za birmo. Nekomu, ki preračunava, kaj se s plača, rečeš: 'Ne, to, kar misliš, ni birma'". **Neke izdelane teologije nove evangelizacije še ni.** Pojem nove evangelizacije se je pojavil s Pavlom VI., polet je dobil z Janezom Pavlom II. "Veliko pričakujemo od Skofovske sinode za novo evangelizacijo, ki bo jeseni 2012 v Rimu". Papež Wojtyła je leta 1983 izrekel južnoameriškim škofom znameniti stavek: "Nova evangelizacija je nova v gorečnosti, metodi in izrazu". Prvi korak nove evangelizacije ("v gorečno-

"Povprečen kristjan v svetu je star manj kot 30 let, je temnopolt in reven. Povprečen kristjan v Evropi je star več kot 60 let, je bel in ima avto..."

sti") je korak navznoter: ne gre za iskanje "novih trikov", kaj narediti še, temveč za korak: 'A jaz še verujem?' Govorimo, da se ve ra izgublja: 'A jaz še verujem?' Da molitev izginja: 'A jaz še molim?' "Prvi korak je, da tisti, ki še verujemo ali mislimo, da še verujemo, poglobimo in ščistimo to svojo vero". Prvi korak nima nobene zveze s številkami; je tipično kakovostni korak. "Ne zanima me, koliko nas je; zanima me, da tisti, ki smo, verujemo močno in čisto, da molimo z odprtim srcem in srečujemo Boga". Filozof religije **Martin Buber** je trdil, da obstajajo tri faze: v prvi verujemo v Boga, druga je faza podobe Boga, tretja pa faza ne vere. V prvi fazi veruješ v Boga, doživljaš ga kot nekoga, ki biva

izven tebe, izven tvojih predstav, želja, podob, bolečin itd. To je faza vere, ki jo je evropska civilizacija poznala v srednjem veku. Počasi je prišlo do faze Božje podobe, ko se več nismo pogovarjali z Bogom, ki biva onstran nas samih, ampak z Bogom, ki je v naši glavi, z Bogom, ki ga potrebujemo za organizacijo naše družbe, politike, vzgoje, zaradi naših neizpoljenih hrepenenj in čustev, z Bogom naših moralnih in liturgičnih predpisov. To fazo verskega formalizma, ko Boga podrediš svojemu miselnemu

duhovniki liderji teh skupin". **'Nova evangelizacija v izrazu'** pomeni iskati novo govorico. V zakramentalni pastoralni naj bi se uveljavljalo vračanje h katehumentemskemu modelu, ki je značilen za prvotno Cerkev: "Do zakramenta stopaš počasi, postopoma in intenzivno. Zakramentalno pastoralo je treba nujno postrožiti, 'poresničiti', da izraza resnico zakramenta in resnico duše, ki sprejema zakrament". To ne pomeni, da bi zdaj vzpostavljali "elitistično" pastoralo, za majhne skupine. Še vedno smo odprti v množico; v otroških oratorijih npr. skozi igro, sožitje, bivanje, poskus civilizacije, igre, veselja, radosti in vere med otroki širijo evangelij kot ambient, da se otrok v njem odpre. Velik izziv predstavljajo mediji: "To je areopag sodobne družbe. Ni dovolj kritizirati internet, ampak je treba pogledati, koliko manjka evangeljskih vsebin, kaj lahko jaz naredim".

Pred nami je zdaj ta izziv. "V evropski Cerkvi se ga lotevamo vedno bolj sistematično; imamo tudi dikasterij, ki ga vodi msgr. Rino Fisichella". Na Slovenskem nastaja dokument, pastoralni načrt, ki v svojem jedru govori o novi evangelizaciji; v roke bi ga morali dobiti maja oz. junija. "Glavni cilj nam je sedaj animacija občestva za prve korake nove evangelizacije", je še povedal mag. Branko Cestnik, ki so ga slovenski škofje imenovali za moderatorja pastoralnega načrta in glavnega redaktorja besedila o novi evangelizaciji. Na tekstu dela 25 predstavnikov pastoralnih služb iz vseh šestih škofij, zraven pa še teologi, redovniki idr.

"Ive manj me je strah prihodnosti", je dejal predavatelj ob koncu svojega posega. "Nas verujočih bo v naslednjih desetletjih verjetno manj, na to se moramo navaditi. To moramo sprejeti ne kot poraz, temveč kot priložnost, da stopamo v logiko gorčičnega zrna". Povsod drugod po svetu imamo razcvet krščanske vere. Demografi napovedujejo, da bo leta 2100 vsak drugi zemljan kristjan. Povprečen kristjan v svetu je star manj kot 30 let, je temnopolt in je reven. Povprečen kristjan v Evropi je star več kot 60 let, je bel in ima avto. "Tudi zaradi splošnega svetovnega dogajanja me ni strah. Val krščanstva, ki se v svetu prebujata tudi zaradi demografskih razlogov, bo pljusnil oz. že prihaja k nam. Prihajajo ubogi, prihaja tudi Allah in z njim monoteizem. Prihajajo biološko bolj na mestu ljudje, psihološko so bolj stabilni kot naša mladina. Že to, da si upajo iti na morje in tvegati za boljše življenje, kaže na voljo do življenja. V zgodovini so že večkrat prišli trenutki, ko se je Cerkev 'skrčila', šla navznoter, potem pa spek vrzstela in zrasla. "Ne, ni me strah prihodnosti". So premiki, ki dajejo upanje.

Po izjemno zanimivem predavanju, na katerem je mag. Cestnik povedal še marsikaj drugega, je razprava še poglobila že omenjene teme in začela še druge. Štandredški dekan Karel Bolčina je poudaril, da se Cerkev ne boji izgubiti vernikov, temveč imovino. Sprejeti bo morala, da materialne dobrine, ki so nam bile v preteklosti v veliko oporo in pomoč, bomo izgubili; "a to ni greh, to ni bistvo naše vere". Če globoko v sebi ne sprejmemo Boga kot svojega stvarnika, ki smo mu dolžni zahvalo, "so to samo floskule. Ostajamo vedno pri tradiciji, ki jo moramo upoštevati, vzgajati in ohranjati; če pa tradicija nima korenin in vsebine, naj kar propade, ker nas samo vleče v nepotreben predpad". / DD

Kratke

Dramski odsek PD Štandrež / Komedia Zbeži od žene na festivalu Pekre

Štandreški komedijanti nikoli ne mirujejo: poleg tega, da se na bližnjih in daljnih odrih pojavljajo z zadnjo uspešno odsko postavitevjo Cvetje hvaležno odklanjamo v domiselno dognani režiji Jožeta Hrovata, se odpravljajo na razna gostovanja tudi z lanskoletno uspešnico, celovečerno komedijo Zbeži od žene v dinamičnem Hrovatovem režijskem spletu, ki poudarja vse vrtočave komične situacijske trenutke. Prav to predstavo so v nedeljo, 11. marca

2012, uprizorili na 8. Festivalu komedije amaterskih dramskih skupin, ki ga prireja TD Pekre in se je končal v nedeljo, 25. marca, s podelitvijo priznanj in razglasitvijo najboljših komedijantke in najboljšega komedijanta, pa tudi najboljše komedije v celoti po izboru strokovne in občinske žirije. Na festivalu je letos sodelovalo osem amaterskih dramskih skupin, ki jih je selektor festivala izbral med 29 predstavami ljubiteljskih skupin iz Slovenije in italijanskega zamejstva. Kot ugotavljajo organizatorji, je festival, ki poteka ves mesec marec, v teh letih pridobil dokajšnjo pozornost medijev, zelo pa se je priljubil seveda tudi gledalcem, ki v Dom kulture Pekre prihajajo iz bližnje in daljne okolice Maribora in si navdušeno ogledujejo predstave. Uprizoritev štandreškega dramskega odseka, ki se je prvič udeležil teh festivalskih dni, je spremljalo in se pri tem prijetno zabavalo okoli tristo gledalcev, ki so nastopajočim namenili topel aplavz. / IK

Deseta pravljica urica v Feiglovi knjižnici / Pridna škrateljčka

V že skoraj pomladnem sončnem ponedeljkovem popoldnevu, 12. marca 2012, se je v mladinski sobi Feiglove knjižnice zbralo nad dvajset cicibanov – v glavnem z mamicami v ozadju – in zelo pozorno, tiho spremljalo pravljico o dveh marljivih in spretnih škrateljčkih, ki sta ponoči, ko je čevljar spal, izdelovala čevlje, da je z njihovo prodajo obogatel. Ko sta z ženo odkrila, kdo sta dobrotnika, jima je ona za plačilo in v zahvalo sešila obleke, ker sta bila namreč naga, čevljar pa lepe čevlječke, da ne bi bosa skakljala po gozdu. Lepo pravljico o drobnih in dobrih škratkih sta napisala brata Grimm, otrokom pa sta jo v Feiglovi knjižnici pripovedovali Martina Pahor Stanič in Tadeja Faganel, dve navdušeni predstavnici waldorfskega načina vodenja vrtcev. Kot že na prejšnjih srečanjih sta s pomirujočo

glasbo, ob toplini brleče sveče in z umirjeno pripovedjo ustvarili mehko ozračje, ki nedvomno blagodejno vpliva na počutje otrok. Malčki so tudi tokrat tiho in zasanjano poslušali pravljico in zrl v lutke, ki sta jih ob pripovedovanju animirali pravljčarki. Ob koncu sta otrokom ponudili osvežujoča sočna jabolka. V spremstvu mamic so se mali obiskovalci knjižnice – kot vsakič – pomudili tudi pri knjižničarki za izposojajo knjig. / IK

Preplet dveh projektov: Babica pripoveduje in Rad berem

V števerjanskem vrtcu Kekec tudi letos potekata projekta Babica pripoveduje in Rad berem, ki se prepletata in dopolnjujeta. Otroci redno in z veseljem obiskujejo občinsko knjižnico v spremstvu vzgojiteljic. Petletni otroci gredo enkrat mesečno, tri- in štiriletni pa trikrat v celotnem šolskem letu. Števerjanska knjižnica je še kar založena in občina vsako leto nameni nekaj denarja za nakup novih knjig. Prijazna knjižničarka otrokom vsakič predstavlja nekaj knjižic; otroci si jih ogledajo, prelistajo in izposodijo. Ti obiski prijetno poživljajo vaško knjižnico.

V sklopu projekta Babica pripoveduje pa se je na obisku vaše šole in knjižnice že trikrat mudila tudi nekdanja učiteljica in priljubljena

ljubiteljska igralka Majda Zavadlav. Čustveno in radoživo, kot le ona zna, je v šolski telovadnici kar nekajkrat pripovedovala malčkom iz vrtca in prvošolčkom različne pravljice in jih tudi živahno animirala. Učenci so živo sodelovali, plesali, se gibčno in verbalno izražali in se nasploh zelo lepo imeli v njeni družbi. / SG

Razmišljanja sedanjih in nekdanjih predsednikov goriških rajonov (1)

Kaj so nam vzeli!

Goriški občinski svet je v ponedeljek, 12. marca 2012, odpravil rajonske svete. S tem, da občinska uprava ni bila zmožna prejeti zadostne večine za načrt znižanja števila rajonov od prejšnjih 10 na 4 (kot je nakazala deželna uprava z zakonom st. 1/2011), je onemogočila, da bi letos prišlo do volitev za rajonske svete, in jih je s tem tudi dejansko ukinila. To dejanje najbolj prizadene prav Slovence, ki živijo v goriški občini. V rajonih s slovenskim prebivalstvom (Štandrež, Podgora, Pevma-Oslavje-Štmaver) so bili predsedniki vedno pripadniki slovenske narodne skupnosti. Tudi med svetovalci je bilo vedno veliko Slovencev. Rajonski sveti so nastali leta 1974 (še prej so se imenovali Krajevne skupnosti); njihov obstoj je bil vključen v občinski statut, v "slovenskih" rajonih je bila zagotovljena raba slovenščine. Rajoni, ki so izdelali svoj grb, so slovensko ime rajona napisali na najbolj vidnem mestu. Posebej je sedanja občinska uprava potrdila prisotnost Slovencev, s tem da je priznala, da obstaja slovenska manjšina prav v teh treh rajonih. Mi smo sicer vedno trdili, da Slovenci bivajo tudi v vseh ostalih rajonih, vendar je občinska uprava vztrajala pri svoji interpretaciji. Zdej pa nam je odvzela še to možnost krajevne samouprave.

V letih so rajonski sveti opravili zelo veliko javnih del, skrbeli so za okolje in prostor, ovrednotili so lokalne zanimivosti in še bi lahko naštevali. Dejstvo pa je, da sedanja desno usmerjeni občinski upravi samostojnost rajonov ni ugajala, še zlasti ne, ko je šlo za slovenske izvoljene upravitelje. Pred leti je goriška desnica preimenovala slovenske rajone v "sovjet rionali", kar bi lahko prevedli "sovjetske rajone". Zlasti je bil rajonom nasproten podžupan in nekdanji zastopnik Alleanza

nazionale Fabio Gentile, ki je pripravil za Slovence nesprejemljiv predlog razdelitve mesta na štiri okrožja. V nesmiselnem pričakovanju, da bo deželna uprava dovolila Gorici, da ima vsaj šest rajonov, se je tako iztekel čas brez nobenega predloga občinske uprave in občinskega sveta. Od 10 rajonov smo zdaj izgubili vse. Da bi vsa ta dela rajonov primerno ovrednotili, smo se pogovorili z nekaterimi osebami, ki so rajonom v vseh teh letih predsedovali. Nekateri nekdanji predsedniki so že pokojni; vsi pa so vložili v skrb za krajevne skupnosti ogromno dela. V prvih letih je občinska uprava omogočila delovanje z denarnimi dotacijami, ki so se pa v letih 2007-2012 bistveno skrčile. Zmanjšali so se tudi honorarji za predsednike in svetovalce. Spomnimo se, da so naši predstavniki izrazili v zadnjem času pripravljenost, da nadaljujejo delo v rajonih tudi brez plačila.

Štandrež

Dolgoletni predsednik Božidar Tabaj se tako spominja dogodkov, ki so leta 1974 privedli do nastanka rajona: "V Krajevne skupnosti svetovalci niso bili izvoljeni, ampak so jih imenovali stranke na podlagi glasov, ki so jih prejele na volitvah. Predstavljali so kulturna in športna društva ter gospodarska podjetja. Ko se je začelo govoriti o rajonih, so v zvezi s Štandrežem takoj nastali problemi, ker je hotela takratna občinska uprava združiti Štandrež z Rojčami. Celoten Štandrež se je takrat uprl in dosegel samostojen rajon. Prvi predsednik krajevne skupnosti je bil Danilo Nanut, ko pa je bil izvoljen rajonski svet, je postal prvi predsednik Walter Ressi. Obema gre iskrena zahvala vaše skupnosti za delo, ki sta ga opravila. Leta 1998 je Ressi hudo zbolel in sem predsedstvo prevzel jaz. Šlo je za težko breme in hudo odgov-

ornost: skoraj vsak dan sem moral iti na občino s kakšno prošnjo, kajti za vsak problem so se krajani najprej obrnili na rajonskega predsednika. Urbanistični načrt je bil vedno zelo pereč, saj so nam mislili zgraditi tovarne prav do hiš. Z odločnimi posegi smo rešili vsaj nekaj zemljišč na jugu vasi. Nato je prišel načrt šole za finančne stražnike na miren-skem letališču, ki je propadel šele po dolgotrajnih političnih bitkah. Da bi dogradila tovarno postajališče, je uprava župana Gaetana Valentija sklenila zbrisati z zemljevida zaselek Jeremitišče. Celotna vaška skupnost, pa tudi veliko ljudi iz širše okolice, zlasti pa sami Jeremitarji so šele z zmago župana Brancatija dosegli, da se je tudi ta problem rešil. V letih mojega predsedovanja smo odprli obnovljeno osnovno šolo, pridobili dva urejena parka ter po nekaterih ulicah uredili greznice odtoke. Spomnim naj še na druge pobude našega rajona, kot so dan miru in prijateljstva, dobrodelna baklada, poletni center za osnovnošolce in center za starejše krajane. Za menoj je predsedstvo sprejel Marjan Breščak".

Trditev, da so rajonski sveti nepotrebni, prav gotovo ne velja za Štandrež. Ogromno energije in časa do predsednik in svetovalci namenili predvsem skrbi za ohranitev slovenske zemlje proti raznim razlašanjem. Marjan Breščak je do občinskih volitev, ki bodo v začetku maja, predsednik rajonskega sveta iz Štandreža. Vsi vemo, koliko je v

teh letih naredil za svoj okraj in koliko poti je opravil po raznih občinskih uradih, ko je skušal reševati številne probleme svoje vasi. Sam je večkrat rekel, da ima Štandrež toliko problemov, ker skozi vas tečeta avtocesta in železnica, ker je v tem okraju goriška industrijska cona in ker gre za področje v neposredni bližini mesta, kamor se širijo nove zgradbe in prihajajo novi prebivalci.

Prosili smo ga, da nam je prikazal glavne dejavnosti rajonskega sveta v zadnjem desetletju: "Z bistvenim posegom tedanjega deželne svetnika Mirka Špacapana so bila nakazana sredstva za utrditve bregov Soče in za preureditev glavnega vaškega trga; s sodelovanjem uprave industrijske cone so bili opravljeni posegi za varnost pešcev in kolesarjev. Za vse te posege so javne uprave poskrbele za popolno financiranje, poti na razne urade pa je bilo ogromno, preden so dela dejansko stekla. V vseh nadaljnjih letih je bila glavna skrb rajonskega sveta namenjena ohranjanju okolja ob upoštevanju zakonov in predpisov. Tako je bilo treba na primer poseči pri odgovornih uradih zato, da se je zagotovil minimalen pretok vode na reki Soči. Velik posluh je predsednik rajona namenil tudi kulturnim in socialnim vprašanjem: priznanje "Klas" za zaslužne vaščane, obisk starejših občanov, praznik miru in prijateljstva, pa še kres sv. Ivana, sKultura 2001 in še mnogo drugih dejavnosti. Vseskozi je bila posebna skrb posvečena vzgojnim institucijam, predvsem ureditvi dvorišča šole".

Bernard Špacapan

ALFREDU IERMANU
V PREDRAG SPOMIN!8. OBLETNICA
28.3.2004 – 28.3.2012

Ugasnila je luč življenja,
ni več bolečin in trpljenja,
za teboj ostala je tišina
in skeleča bolečina

Hvala vsem, ki se ga kakorkoli spominjate
in postojite ob počivališču njegove duše,
nosite lučke in cvetje na Sv. Goro.

ZA VEDNO TVOJI PRILJUBLJENI ŽENA LOJZKA,
HČERKA MARINA PA TVOJ PRIJATELJ GIGI

Ločnik, 28.3.2012

Iz dnevnika goriškega nadškofa

Goriški nadškof msgr. Dino De Antoni bo v nedeljo, 1. aprila, ob 10.15 na trgu sv. Antona blagoslovil oljčne vejice; nato bo v stolnici vodil slovensko mašo na oljčno nedeljo. Na veliki četrtek, 5. aprila, bo ob 10. uri pri sv. Ignaciju blagoslovil sveta olja in vodil krizmeno mašo z vsemi škofijskimi duhovniki; ob 20. uri bo v stolnici vodil slovensko mašo ob spominu na zadnjo večerjo. Na veliki petek, 6. aprila, bo ob 18. uri vodil obrede velikega petka, ob 20.30 pa mestni križev pot. Na veliko soboto, 7. aprila, bo ob 22. uri v stolnici vodil velikonočno bdenje. Na Veliko noč, 8. aprila, bo v stolnici ob 7.30 podelil svoj blagoslov slovenskim vernikom pri vstajenjski sveti maši, ki se bo začela ob 6.30.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Dušan Jelinčič

KOBARID '38
KRONIKA ATENTATA
Dokumentarna drama

režija: Jernej Kobal

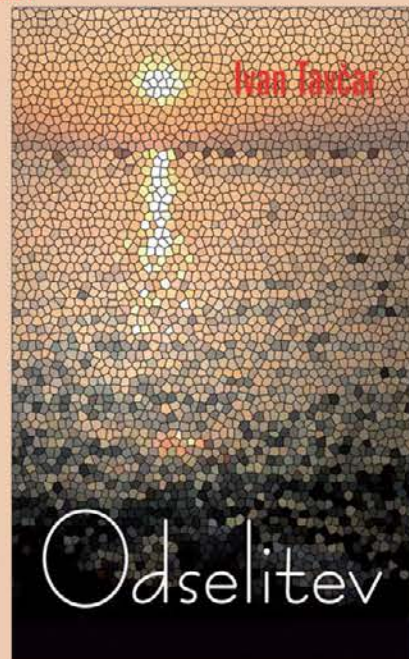
v ponedeljek, 2. aprila ob 20.30
v Kulturnem domu v Goriciv sredo, 4. aprila ob 20.30
v Kulturnem domu v Kobaridu

predstavi sta opremljeni z italijanskimi nadnapisi

Blagajna Slovenskega stalnega gledališča je odprta od ponedeljka do petka z urnikom 10-15 in eno uro in pol pred začetkom predstave.
Tel. št. 800214302 (brezplačno) ali 040 362542. www.teaterssg.com

Goriška Mohorjeva družba

NOVA PESNIŠKA ZBIRKA

Ivan Tavčar
ODESELITEV

Pesniška izpoved Ivana Tavčarja je vsa zazrta v intimistično doživljanje sveta in sredi dvomov ter nenehnega iskanja zaživi v polnosti spoznanja življenjske enkratnosti in neponovljivosti.

Na kavi s knjigo

Razmišljanje v družbi Marka Sosiča

Srečanje Na kavi s knjigo, ki ga letos prvič prireja tudi Katoška knjigarna na goriškem Travniku v sodelovanju z Goriško Mohorjevo družbo, založništvo tržaškega tiska in založbo Mladika, je v četrtek, 22. marca, preseglo okvir klepeta z avtorjem v intimnem kotičku goriške knjigarne, ker se je po sili razmer moralo preseliti v razstavne prostore galerije Ars nad knjigarano. Udeležilo se ga je namreč preko štirideset ljudi, med katerimi je bila večina dijakov zadnjih dveh letnikov humanistično znanstvenih licejev Trubar - Gregorčič v spremstvu profesorjev Adriana Pahorja in Damijane Devetak. Namesto kramljanja z gostom se je ob skodelici kave razvijala tradicionalna predstavitev knjižnega dela, in sicer *Iz zemlje in sanj* avtorja Marka Sosiča, ki je bil tokratni gost na kavi - ponuja jo podjetje *Primoaroma* iz Trsta. Marko Sosiča, rojenega 1. 1958, poznamo kot režiserja in pisatelja. Diplomiral je iz režije na Akademiji za gledališko in filmsko umetnost v Zagrebu in podpisal kar nekaj pronicljivih režij v raznih slovenskih gledališčih; bil je umetniški vodja v SNG Nova Gorica (1991-94) in dvakrat v SSG Trst (1999-2003; 2005-2009). Doslej je izdal dela *Rosa na steklu* (1990), *Tisoč dni, dvesto noči* (1996), *Balerina, balerina* (1997), *Tito, amor mijo* (2005) in nazadnje zbirko kratkih zgodb *Iz zemlje in sanj* (2011), ki jo je izdala Studentska založba Litera v Mariboru, v knjižni zbirki Piramida. Pozdravnim besedam predstavniče založbe Mladika Nadie Ronceli, ki je z ozirom na dijaško občinstvo srečanje poimenovala kar učno uro sodobne slovenske književnosti, je sledila predstavitev

Marko Sosič

"cankarjanske atmosfere in privede", "sanjske slutnje" in bojzani. Zgodbe, je dejala Artačeva, se "gibljejo na meji med zemeljskim in sanjskim, med ozemljenostjo in poduhovljenostjo, nihajo od realizma do fantastično nadrealističnih vizij". V njih je čutili oboje: mejo in obrobnost, prisotnost in odsotnost, namigi na hude vojne čase, na brezna, na ljudi razpete med vojne travme in zavpete vsakdanjostjo. V nekaterih je

občuteno poistovetenje z ljudmi z obrobja. Sploh se zna Sosič v teh zgodbah, kot že v romanesknih delih, dobro vživljati v čutenje "drugičnih", ki nas spominjajo na Kosmačeve posebnosti, neobgljene, nedolžne "božje otroke".

Tudi v tej zadnji zbirki, je dejala Artačeva, Sosič ostaja še vezan na motive otroštva, v katerih so protagonisti otroci s svojimi strahovi

sanjskega, zavitega v "megleno kopreno spominov". Značilen je tudi jezik; namesto preigravanja narečnih, pogovornih besed najdemo izbran knjižni jezik z retoričnimi figurami, ponavljanji, personifikacijami... Kljub vsebinskim bridkostim se Sosičeva zadnja delo le konča s srečo. Sosič se je prof. Artač zahvalil za izčrpno predstavitev in dijakom za prisotnost. Navezal se je na njegove besede in povedal, da so bila prejšnja dela umeščena v pozna

Prof. Majda Artač Sturman

60. leta. V njih je v ospredju otroštvo, v zadnji knjigi pa se sooča s sodobnostjo in realnostjo. Te teme včasih ni želel načeti, ker se je bal, da ne bi prav razumel človeka iz sodobnega časa. Sedaj na poti poskusa "dozorevanja" je naredil ta preskok, čeprav se je v prvih treh zgodbah še navezal na otroštvo. Sodobni človek išče nove poti osmišljanja lastne biti, se sprašuje, kam gre ta civilizacija, v kateri je prisotno nasilje, ki ga izvaja tudi ekonomski lobij, ob izgubi osnovnih vrednot. V takem svetu se je Sosič znašel na strani šibkejšega. Na izzivi Jurija Paljka, ali bo kako svojo zgodbo - vse so napisane zelo filmsko - prelil v film, je Sosič dejal, da se je pred veliko leti že ukvarjal s filmom - njegovo pisanje v tretji osebi odsljkava namreč slog scenarija -, a se je ustrašil odgovornosti, ki jo film prinaša s sabo, tudi s finančne plati. Morda pa se bo prej ali slej res spet podal na filmska pota. Na vprašanje dijakinje o vrednotah, ki bi jih morali nujno upoštevati, je navedel kot bistvene spoštovanje, solidarnost, izobrazbo, ki je nujna in bistvena za refleksijo, za boj proti manipulaciji, ki smo ji bili priče v zadnjih dvajsetih letih. Čeprav je slab promotor samega sebe, upa, da bodo tudi mladi segali po njegovi zadnji knjigi. IK

in mračnimi doživeti, povezanimi včasih na vojne travme. Skozi zgodbe različnih likov, trpečih, beguncev, osamljenih, prizadetih, invalidov..., se pred bralcem izrisujejo podobe preteklega in sedanjega časa. Artačeva je podčrta, da knjiga zahteva intelektualno živahnega bralca, ki ne "hlasta za fabulo, ampak išče globino". V glavnem vse Sosičeve "podobe iz sanj" delujejo katarzično in rešujejo literarne junake ujetosti. Glede na prejšnje romane je v tej knjigi zaznati jezikovni in idejni premik. Iz zgodb vreten življenjska zrelost, človečnost, zaznati je neko prehojeno pot v smer poduhovljenosti. Pojavlja se tudi motiv smrti. V zbirki je veliko zemeljskega, konkretnega, marsikje je zaznati podtone, namige na bosansko tragedijo... Poleg tega je v njej veliko

Obvestila

Zveza slovenske katoliške prose iz Gorice sklicuje redni letni občni zbor, ki bo v četrtek, 29. marca 2012, prvi sklic ob 12. uri, drugi pa ob 20.30, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici z dnevnim redom: tajniško poročilo; blagajniško poročilo; predsedniško poročilo; poročilo članic Zveze; posegi nevladnih skupin in posameznikov; pozdravi; poročilo nadzornega odbora in razrešnica odbora; Izvolitev predsednika občnega zbora; volitve predsednika Zveze; volitve nadzornega odbora; razno.

Krožek Krut vabi na tečaj Ustvarjanje Mandale, ki ga vodi Župnija sv. Justa mučenca - Podgora vabi na križev pot na Kalvarijo v petek, 30. marca 2012. Odhod ob 20. uri pri nekdanji osnovni šoli R. Margherita, ul. S. Slataper 27.

Župnija sv. Florijana in Marije Pomočnice v Števerjanu vabi v ponedeljek, 2. aprila, ob 20. uri v župnijsko cerkev v Števerjanu na duhovno obnovo "Sedem zadnjih Jezusovih besed na križu". Pridigal bo g. dr. Primož Krečič s spremljavo orgelskih skladb F. J. Haydna.

Prejšnji teden je bilo v galeriji A. Kosič v Raštelu odprtje razstave Slovenija, odprta za umetnost 2011. Likovna dela, ki so nastala na Sinjem Vrhu na mednarodnem simpoziju z naslovom Druga narava, sta predstavili umetnostni zgodovinarji Cristina Feresin in Ana Marija Stibilj Šajn. Razstava bo odprta do 4. aprila.

V ponedeljek, 16. aprila, bo županski kandidat Giuseppe Cingolani srečal pripadnike slovenskih ustanov in društev. Srečanje je odprto za vse. Še posebno pa so seveda vabljeni vsi predsedniki in člani izvršnih odborov. Srečanje bo potekalo v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž s pričetkom ob 20. uri.

Romanje v Medjugorje od 4. do 7. maja 2012. Odhod iz Nove Gorice in Rožne Doline in Kozine za romarje s Tržaškega. Vožnja z udobnim avtobusom. Za vse romarje velja osebna veljavna izkaznica. Vpis pri g. Darkotu v Gorici (tel. št. 0481 882395 ali 0481 32121), za tržaško pokrajino pri župniku J. Markuži (tel. 040 229166). Vpisovanje do zasedbe mest v avtobusu. Pohitite z vpisom.

Slovensko planinsko društvo 16.3.1922 - 16.3.2012

SLAVICA DEVETAK

16.3.1922 - 16.3.2012

SLAVICA DEVETAK

Danes bi naša draga dopolnila 90 let.

Z ljubeznijo se je spominjajo

sin, vnuk, svojci in vsi, ki so jo poznali

Občinska knjižnica Sovodnje ob Soči v sodelovanju z Goriško Mohorjevo družbo vabi na srečanje z **Marizo Perat**, avtorico knjige

METLA PIKA
IN NJENE DOGODIVŠČINE
Ilustrirala Danila Komjanc

V Občinski knjižnici v Sovodnjah v četrtek, 29. marca 2012 ob 14.30

CTA - Deželno središče za animirano gledališče

Velik uspeh Zimskih popoldnevov v družbi lutk

Od konca oktobra 2011 do prve polovice februarja 2012 se je v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž vrstilo devet predstav za otroke zelo posrečenega abonmajskega gledališkega ciklusa Pomeriggi d'inverno (Zimske uredbe), ki jih je trinajsto leto zapored priredilo CTA - Deželno središče za animirano gledališče pod umetniškim vodstvom Antonelle Caruzzi in Roberta Piaggia. Otroci, med katerimi je bil tudi kak slovenski malček, so se na teh zimskih srečanjih z gledališčem lutk in figur zelo dobro počutili in vsakič lepo zasedli veliko dvorano KCLB, v kateri je bilo povprečno po 240 gledalcev, v celoti pa so jih našli 2300; bilo jih je kar 700 več kot lani. Otroci in starši so ob koncu vsake predstave oddali svoj glas in izrazili mnenje o uprizoritvi. Po tej anketi je mlado publiko najbolj prevzela predstava In mezzo al mare (Sredi morja), ki jo je odigralo gledališče Unoteatro/Stilema iz Turina. Predstave so bile skrbno izbrane in prvič izvedene v naši deželi ali celo v Italiji. Bilo je tudi nekaj dopoldanskih uprizoritev za šole. Predstavo CTA za najmlajše Quaqu' attaccati la' so ponovili tudi za malčke iz otroških vrtcev.

sati tudi pretakanju informacij na medmrežju, predvsem na Facebooku CTA, ki ima veliko prijateljev. Še ena prijetna novost je prispevala k letošnjemu uspehu: sladka, vselej strogo biološka presenečenja, ki so jih bili otroci in odrasli spremljevalci deležni ob koncu vsake predstave, za kar so poskrbeli sodelavci Gruppo Acquisito Solidale in Equomondo iz ulice Bellinzona v Gorici. Pri teh družabnostih ob dobrotah narave so se spletali prijateljski stiki in pretakala mnenja o videnih vsebinah. Predstave so bile kot vselej na visoki ravni v izvedbi italijanskih gledaliških skupin, pa tudi nekaterih tujih. V režiji CTA so v mali dvorani goriškega gledališča Verdi potekala tudi bralna srečanja s pravljico poznanih klasičnih vsebin, pa tudi iz sodobne svetovne otroške literature. Tudi ta ponudba je doživela uspeh, saj se je mala publika podvojila v primerjavi z lanskim sezono. Tudi letos je umetniško vodstvo CTA poskrbelo za dve delavnici: I colori del teatro (Barve gledališča), ki jo je vodil Gek Tessaro za učence osnovnih šol, in Animali fantastici (Fantastične živali) pod vodstvom Chrisa Gilmourja za otroke iz otroških vrtcev.

/ stran 12
IK

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

Koncertna sezona
2011-2012

W. A. Mozart - C. Czerny
REQUIEM

za soliste, mešani zbor in klavir štiriročno

VAL - Vokalna akademija Ljubljana in solisti

Martina Burger, *sopran*
Nina Kompare Volasko, *sopran*
Polona Kopač Trontelj, *alt*
Blaž Gantar, *tenor*
Martin Logar, *tenor*
Klemen Šiberl, *bas*
Luka Ortar, *bas*
Mojca Prus in Katarina Tominec, *klavir*

Stojan Kuret, *dirigent*

Stolna cerkev v Gorici
petek, 30. marca 2012, ob 20.45

Kratke

Tržaška knjigarna / Na kavi z...
Aleksijem Pregarcem

Gost Tržaške knjigarne in njenega srečanja ob kavi (pravzaprav Qubik kavi), ki ga trgovina prireja v sodelovanju z založbama Mladika in ZTT, je bil v sredo, 21. marca, tržaški besedni ustvarjalec Aleksij Pregarc. Z njim se je pogovarjal Marko Tavčar, tajnik Goriške Mohorjeve

Foto IG

družbe, pri kateri je lani izšla zadnja Pregarčeva pesniška zbirka Amebno razkošje.

Ravno publikacija, ki je izšla za pesnikov 75. življenjski jubilej, je bila iztočnica njunega pogovora. Pregarc je s svojim čvrstim gledališkim nastopom prebral nekaj poezij iz omenjene zbirke. Raznovrstno paleto njegovega umetniškega ustvarjanja je občinstvu predstavil Tavčar in dejal, da je Pregarc pesnik, esejist, dramatik in režiser, "ki je vraščen v naš prostor, v vsakem obdobju svojega snovanja pa je bil vselej pozoren ne le na osebne občutke, temveč tudi na družbeno dimenzijo okrog sebe".

S knjigo Amebno razkošje se Pregarc posveča vrsti eksistencialnih vprašanj naše dobe, rdeča nit celotne zbirke pa je angažma, ki bralca preseneča. Avtor se tako upira nihilističnemu etosu in s trdnostjo, neomajno drži občuje s svojim slovenstvom, s svojimi zamejskimi, zdonskimi oziroma izseljeniški razsežnostmi. Kljub temu pa se naslov nanaša na tisto amebo, ki se naposled razvije do parazitstva: "Teга najdemo povsod, včasih smo sami zatopljeni vanj in ne vidimo preko njega", je dejal pesnik, ki je bil s to zbirko predlagan za nagrado iz Prešernovega sklada. Aleksij Pregarc je svoje življenje naravnal na ljubezenski čut do sočloveka, vselej pa so ga na tej poti spremljali tesnobni občutki, ki so se - kot je za nekatere osebe njegove generacije žal značilno - rodili v vojnem in povojnem obdobju. Na Tavčarjevo vprašanje, v kolikšni meri ga je usoda svojcev (tete Vide, ki so jo fašisti predali smrti v Ljubljani, ter strica in bratrancev, ki so bili žrtve partizanskega režimskega obdobja) pogojevala, je Pregarc s krščansko in preprosto človeško pieteto odvrnil takole: "To nerazumljivo nasilje, ki ga nisem nikdar sprejel, me je vselej spremljalo: še najbolj pa me je bolelo dejstvo, da so grobovi teh mojih sorodnikov ostali vse do danes neznano kje..." / IG

V Barceloni pregledna razstava Francisca de Goye

V barcelonskem Caixa Forumu je do 24. junija na ogled razstava Goya. Luces y sombras (Goya. Svetloba in sence). Razstava je plod sodelovanja med fundacijo La Caixa in madridskim muzejem Prado.

Okoli 100 razstavljenih del nudi temeljit kronološki pregled ustvarjanja španskega slikarja in grafika Francisca de Goye (1746-1828). Na ogled bodo znamenite slike, kot so La maja vestida (Oblečena Maja), La sombrilla (Senčnik) in Vuelo de bruja (Let čarovnic), ki jih sicer hranijo v Pradu. Goya velja za slikarja silovitega izraza, ki se je v svojih tehnično impresivnih delih dotikal raznovrstnih tem. Med drugim je upodabljal vojno, bedo ter človeške strasti in norost. Dela Goye bodo v Barceloni na ogled po skoraj 35 letih od zadnje večje razstave, ki so jo v obmorskem španskem mestu posvetili temu velikemu umetniku. Poleg slik bodo po poročanju španskega portala Museum Publicity razstavljeni tudi risbe, grafični listi in pisma. Fundacija La Caixa in madridski Prado sta julija lani podpisala sporazum, po katerem mora fundacija organizirati štiri razstave del iz Prada po različnih španskih galerijah oziroma razstavnih prostorih z namenom predstavitve del velikih mojstrov širši javnosti. Razstava, posvečena Goyi, je prva iz tega sklopa, v prihodnjih letih pa ji bodo sledile še tri.

V Rimu razstava del Joana Miroja

V kulturnem centru Chiostro del Bramante v Rimu je na ogled razstava katalonskega nadrealističnega umetnika Joana Miroja (1893-1983). Razstava Miro! Poesia e luce (Miro! Poezija in svetloba) prinaša okoli 80 del, med njimi 50 oljnih slik velikih formatov, pa tudi dela iz gline in bronu ter akvarele. Med umetninami so razstavljeni tudi slika Mujer en la calle (Ženska na ulici) iz leta 1973, bronasti kip Mujer (Ženska) iz leta 1967 in več skic, med njimi tista, po kateri je v prostorih univerze Harvard ustvaril zidno poslikavo. Kuratorica razstave Maria Luisa Lax Cacho, ki velja za mednarodno priznana poznavalko Mirojevega ustvarjalnega opusa, je želela predstaviti zadnjo Mirojevo ustvarjalno fazo. Ta se je začela leta 1956, ko je umetnik na Mallorci uresničil svoj sen in si postavil studio v naravi, kjer je lahko v miru ustvarjal. V sklopu razstave bodo njegov studio tudi rekonstruirali.

"Srečanje domišljije in reda, opreznosti in velikodušnosti, ki bi lahko bile značilnosti katalonske mentalitete, lahko vsaj deloma pojasni izvor Mirojeve ustvarjalnosti", je zapisala kuratorica v eni od svojih razprav, posvečenih umetniku. Renesančni duh centra Chiostro del Bramante bo zato po njenem mnenju dobra kulisa za razstavo Mirojevih nadrealističnih del. Razstava je na ogled do 10. junija.

Srečanje ljubiteljskih skupin Severne Primorske
Priznanji sta nagradili tudi
štandreške in števerjanske igralce

Topla domačnost in prisrčnost sta prevevali ozračje velike dvorane Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica v nedeljo, 25. marca, na zadnji predstavi abonmajske ponudbe ljubiteljskih gledaliških skupin *Nedeljska gledališka srečanja*, ki ob idejnem zasnovalcu in odbiralcu predstav Emilu Aberšku že vrsto let v žuboreči svežini ponujajo zlahtnost tiste gledališke umetnosti, katere izvir izhaja iz ljubiteljske gledališke umetnosti. Tej pa se z vsem srcem predano prepuščajo zagnanci, ki svoj prosti čas velikodušno namenjujejo odrskemu ustvarjanju. Posrečeni niz predstav se je v teh letih zelo priljubil pri domači publikii in ji tudi v letošnjih jesenskih in zimskih dneh vedril obraz z izborom sedmih predstav ljubiteljskih gledaliških skupin iz vse Slovenije in zamejstva. Zadnja abonmajska ponudba je bila tudi sklep letošnjega Srečanja ljubiteljskih gledaliških skupin Severne Primorske, segmenta Linhartovega srečanja, ki letos poteka že 51. in ga prireja Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti. Prav zato je kot vselej konec Nedeljskih gledaliških srečanj v sodelovanju z JSKD - območna izpostava Nova Gorica zapečatila izbrana predstava, ki je sodelovala na letošnjem območnem Linhartovem srečanju, katerega se je udeležilo šest gledaliških skupin, od teh tri iz zamejstva: Beneško gledališče, Dramska družina SKPD F. B. Sedej Števerjan, dramski odsek PD Štandrež, Gledališko društvo Kontrada Kanal, Gledališka skupina Vrtincev Bovec

Matej Klanjšček

Marinka Černic kot Rozalija

limonado ob pehanju za politična mesta v zdravaharskem slovenskem slogu je okusilo nedeljsko občinstvo, ki je popolnoma zasedlo veliko dvorano SNG Nova Gorica, in se ob jedki vsebini, prežeti s humornimi utrinki, tudi pozabavalo ter se igralcem za

katerega ne more zbežati. Domiselno izvorno ju je režiser Ivanc postavil za statična kovinska srednjeveška oklepa, tako da se jima najbolj vidijo oči (za svetlobne efekte je kot vselej odlično poskrbel Samo Oblakar), ki izrazito, posebno pri Njej, ki jo živo ponazarja Arna Hadžialjevič, iskričivo žarijo v vsej brezizhodni nemoči. Medtem ko On, ki ga pooseblja Miha Nemeč, se zdi, da je malce bolj prepričan o možnosti rešitve. Ona 2 in On 2, par srednjih let, se nam v hotelski sobi kaže v tragiko-

SNG Nova Gorica / Premiera: 24ur
Usodna ujetost človeka
v banalni vsakdan

Zima se preveša v pomlad in sezone naših gledališč se bližajo h koncu. Slovensko narodno gledališče Nova Gorica je svojo zadnjo produkcijo v letošnji sezoni, poimenovani Srčno, v kateri se nam je v spomin "vsejalo" kar nekaj takih vsebin, ki jih ne bomo zlahka pozabili, odigralo že 1. in 2. februarja, ko je na malem odru v režiji Jake Ivanca, ob dramaturškem branju Martine Mrhar, bila odigrana igra 24ur dvakratne Grumove nagradjenke Simone Semenič, doma iz Ajdovščine - nasploh je bil letošnji zelo dobro načrtovan in izveden program pod vodstvom umetniške vodje Ire Ratej razveseljivo primorsko obarvan -. Semeničeva je dramatičarka, dramaturginja in producentka. Kot asistentka dramaturgije je že v študentskih letih sodelovala pri predstavah v SNG Nova Gorica, zato je tudi prav, da so njeno delo 24ur predstavili na novogoriškem odru in tako spet ovrednotili avtorico iz domačih logov. Bralno je bilo delo sicer uprizorjeno 1. 2006 v New Yorku, pa tudi v Gledališču Glej. Igra 24ur izvorno označujeta dramaturška zgradba, ki presega ustaljene oblike, in vsebina, v katero kar naprej vdirajo spa-

mi z medmrežja, slamnata pošta, ki nam polni glave in srca ter raztresa naše misli ob že tako plitvih medsebojnih odnosih. Prav ti so v ospredju tega dela, katerega protagonisti sta dva para; nekdanja mož in žena srednjih let, ki daleč od novih partnerjev hočeta v enem dnevu in eni noči v hotelski sobi, na pomisljivo preozki postelji, za kratek čas zakrpati stare odnose, ki sicer niso temeljili na odkritosrčni ne-sebični ljubezni, ampak zgolj na erotični privlačnosti, in iz že zdavnaj ugaslega ognja prikljucati iskrico erotične sle in občutiti spet tisto telesno privlačnost, ki ju je nekoč zblížala. To jima seveda ne uspe, tudi zaradi nezmožnosti komunikacije, ki se z banalnimi stavki kar ne more vzpostaviti med njima. Drugi, mlajši par, ki je sočasno prisoten na odskem prizorišču, je ob iskanju pustolovščin (smisla življenja?) ujet v temini rudnika, iz utesnjujočega oklepa

katerega ne more zbežati. Domiselno izvorno ju je režiser Ivanc postavil za statična kovinska srednjeveška oklepa, tako da se jima najbolj vidijo oči (za svetlobne efekte je kot vselej odlično poskrbel Samo Oblakar), ki izrazito, posebno pri Njej, ki jo živo ponazarja Arna Hadžialjevič, iskričivo žarijo v vsej brezizhodni nemoči. Medtem ko On, ki ga pooseblja Miha Nemeč, se zdi, da je malce bolj prepričan o možnosti rešitve. Ona 2 in On 2, par srednjih let, se nam v hotelski sobi kaže v tragiko-

mični luči že zaradi oblačil, ki jih nosita: on povsem v slogu legendarnega Elvisa Presleyja, ona pa v sloviti plisirani obleki (kostumografinja je Ana Matijević), ki jo je tako očarljivo nosila Marilyn Monroe; na razkošnem telesu igralka Ane Facchini jo delno prekriva zgornji del trenirke, ki vse skupaj "prizemlji". Dialogi med njima, ki ju učinko-

li ne zdrsne v prepad pačenja ali omlednosti". Priznanje za najboljšo stransko moško vlogo je dobil Martin Gerbec za lik *Dadil-lona* v komediji *Odlikovanje*, ker "v vesplošni zmede komedije vseskozi ohranja zbranost, predanost in nežnost mladega ljubimca". Priznanje za najboljšo glavno žensko vlogo je prejela Mateja Rupnik za vlogo *gospo poslančeve* v istoimenski Partljičevi komediji v izvedbi KUD "Jurko" Gore Idrija, ker je ustvarila "energičen in komičen lik ...". Priznanje za najboljšo moško vlogo je dobil Matej Klanjšček za vlogo *Georga Kimballa* v komediji *Cvetje hvaležno odklanjamo* v izvedbi dramskega odseka PD Štandrež, ker je "odigran natančno, nadzorovano in čvrsto - in to na tak način, da se gledalci smili, obenem pa mu privoščijo vse nevšečnosti, ki si jih je s svojo hipohondrijo nakopal na glavo. V svoji drugi gledališki vlogi je izjemno napredoval in je tako iz dobrega igralca v svojem prevencu z vloga Georga Kimballa svojo igro prenesel na povsem novo raven". Vsem dobitnikom priznanj - še najbolj seveda članom števerjanske in štandreške skupine ter njihovima režiserjema - iskrene čestitke! Naj bodo te lovoričke spodbuda za nadaljnje živahno udeleževanje v zlahtni ljubiteljski gledališki umetnosti, pri kateri so za dosežene uspehe zaslužni prav vsi oblikovalci predstave, saj je zanesljivo skupinsko delo pri ljubiteljskem snovanju izredno pomembno.

IK

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST

vabi na

zaključni koncert
revije otroških in mladinskih zborov

PESEM MLADIH 2012

nedelja, 1. aprila, ob 15.30
Kulturni dom v Trstu

Kratke

Ljudski vrt / "Jaz grem skozi park. Nekdo igra na klavir"

"Ko bi se Srečko Kosovel rodil v Franciji ali Angliji in bi ustvarjal v jeziku, ki bi bil neizmerno bolj poznan od slovenskega... No, sprašujem se, ali bi Rimbaud tako zaslovel, če bi se rodil kot Slovenec". Tako je razmišljala Jolka Milič pred kipom Srečka Kosovela v Ljudskem vrtu, ko je bila v nedeljo, 25. marca, gostja tradicionalnega dogodka, ki ga ZSKD in Slovenski klub, letos tudi s sodelovanjem ZTT, prirejata ob Mednarodnem

Jolka Milič (foto IG)

dnevu poezije. Jolka Milič je ravno pri ZTT uredila in prevedla antologijo poezij kraškega pesnika z naslovom Ostri ritmi Aspri ritmi: na podlagi te publikacije je prevajalka še enkrat poudarila ljubezen do Kosovela, ki ga prevaja in bere že celo življenje. Miličeva je izpostavila harmonično in muzikalno lastnost njegovih poezij. Prav zato je bil še kako pomenljiv naslov pesniškega dogodka, ki se je glasil "Jaz grem skozi park. Nekdo igra na klavir". Kosovel je svojim verzom vlival tudi globok ljubezenski čut, ki ga žal literarni kritiki pri njem večkrat zanemarjajo. Srečanje v ljudskem vrtu sta umetniško zaokrožila tudi igralec Danijel Malalan, ki je prebral izbor Kosovelovih poezij, in glasbenica Živa Komar, ki je s svojo trobento ustvarila prav posebno ozračje, uvedla pa ga je Martina Kafol.

Množična manifestacija proti ksenofobiji

V sredo, 21. marca, je bila tudi v Trstu, ob svetovnem dnevu proti vsem rasizmom, množična manifestacija, ki sta jo priredila

Foto IG

tržaška pokrajina in UNAR – Državni urad, ki deluje proti rasnim diskriminacijam Predsedstva vlade ob pokroviteljstvu Agencije OZN za pribežnike. Na trgu Vittorio Veneto so se zbrali študentje, šolniki, prostovoljci mestnih organizacij, predstavniki najrazličnejših etničnih komponent Trsta in sami prebivalci mesta, da bi javno izrazili svoje nasprotovanje ksenofobiji.

Milje / Deziderij Švara bo razstavljaj v muzeju Cara'

Od 30. marca do 22. aprila bo v muzeju sodobne umetnosti Ugo Cara' v Miljah slovenski slikar Deziderij Švara razstavljaj svoje Marine. Umetnik si je postavitev zamislil kot poklon miljskemu mestecu. Razstava bo odprta od torka do petka od 17. do 19. ure, ob sobotah od 10. do 12. ure in od 17. do 19. ure. S ciklom morskimi krajini se tako Deziderij Švara vrača k svojim likovnim izhodiščem in jih na novo odkriva, poustvarja in osmišlja, je zapisal likovni kritik Saša Quinzi.

POKRAJINSKI SVET Ob Svetovnem dnevu poezije

"Naj živi slovenska poezija ob tržaškem morju"

V dvorani tržaškega pokrajinskega sveta je 21. marca, na Svetovni dan poezije, ki ga je UNESCO razglasil leta 1999, prijetno zvenela slovenska beseda. Pobudnik dogodka Slovensko sodobno pesništvo. Sugestije in razmišljanja, predsednik Pokrajinskega sveta Maurizio Vidali, je mnenja, da bi lahko omenjeno prireditev ponavljali vsako leto. Predsednica Pokrajine Trst Maria Teresa Bassa Poropat je pozdravila prisotne in dejala, da so ob tem pomembnem dnevu hoteli ovrednotiti slovensko sodobno poezijo, saj je kultura temeljni element skupnega sobivanja. Tako se je tudi Walter Chiereghin, odgovorni urednik mesečnika *ArteCultura*, odločil, da ob tej priložnosti izda posebno številko oziroma dosje, namenjen slovenski tržaški literaturi, s posebnim poudarkom na Miroslavu Košuti. O slovenskih tržaških pesnikih, točneje enajstih, od leta 1950 dalje, katerim je posvetila svoje

delo *Pesniki pod lečo*, je spregovorila prof. Vilma Purič. Najprej se je zaustavila pri samem pojmovanju tržaške literature, saj "ne govorimo o posameznih pesnikih, temveč o večglasni pesmi, v kateri se glasovi prepletajo".

Zaustavila se je pri imenih, kot so Irena Žerjal, Boris Pangerc, Miroslav Košuta, Bruna Marija Pertot, Ace Mermolja, Marij Čuk, Alenka Rebuta in Majda Artač Sturman ter svoj poseg končala z vzklikom "Naj živi slovenska poezija ob tržaškem morju". Preden je besedo prevzel odgovorni urednik mesečnika *ArteCultura*, sta Maruška Guštin in Julija Berdon občuteno deklamirali slovenske poezije, ki so se prepletale s prevodi v italijanščino. Nato se je Walter Chiereghin zahvalil za sodelovanje s tržaško

pokrajino in pohvalil zamisel o dokumentarcu lanskoletnega Prešernovega nagajenca Miroslava Košute, pod katero se je podpisala Tatjana Rojc in ga tudi režirala. Pritožil se je nad dejstvom, da je v knjigarnah zelo ma-

kratek in redkobeseden. Najbolj iskrena in obenem samosvoja je bila izjava Majde Artač Sturman, v kateri je opisala svoje pomladne sanje, in sicer, da bi se sprehajala po Trstu, točneje po ulicah, poimenovanih po slovenskih avtorjih, tako vplivnih žensk kot moških. Najprej bi se sprehodila po ulici Primoža Trubarja, Žige Zoisa in Srečka Kosovela ter se na koncu zaustavila na trgu Marice Nadlišek Bartol. Alenka Rebuta je na zelo čuteč in nežen način prebrala pesem, ki jo je napisala posebej za to priložnost, pred tem pa je dodala, da verjame v moč poezije, saj ima poseben jezik, ki ga razumejo vsi. Prijetno dopoldne slovenske poezije je sklenil pobudnik Maurizio Vidali z besedami, da "smo Slovenci odslej v Trstu, posebno pa v dvorani tržaškega pokrajinskega sveta, kot doma". Zahvalil se je predsednici pokrajine za podporo in pesnikom za sodelovanje.

Foto IG

lo slovenske literature, ki jo lahko dobimo le v knjižnici. Obenem je tudi prosil zbrane politične predstavnike, naj najdejo finančno podporo za prevajanje slovenskih proznih besedil in pesmi. Prof. Tatjana Rojc je na kratko spregovorila o zamisli dokumentarnega filma, posvečenega Miroslavu Košuti, ki sta ga med portretirani pomembnejših ustvarjalcev tržaškega ozemlja ustvarila RTV Slovenija in TV Koper-Capodistria. Prisotnim so predvajali nekaj odlomkov.

Met

ROJAN Predvajali so dokumentarni film

Misijonar Pedro Opeka - prijatelj smetiščarjev

V sklopu ljudskega misijona in praznovanja 150-letnice rojanske cerkve smo si v nedeljo, 18. marca, v Marijinem domu v Rojanu ogledali dokumentarni film časnikarja in režiserja Jožeta Možine o slovenskem misijonarju Pedru Opeki, ki deluje na Madagaskarju. Lazarist Pedro Opeka je po številnih državah dobro poznan po svojem plodnem delu in boju za dostojanstvo ljudi. Vneto si prizadeva, da bi "smetiščarji" spet zaživeli človeka vredno življenje. Malgašem, ki brskajo po atanarivskem smetišču v kužnem smradu, je podaril materialno in

duhovno rast. Vse gledalce dokumentarca je s svojimi izjavami presenetil z energijo in vztrajnostjo. To je izbran človek Božje previdnosti, ki se ne boji kompromisov. K vsem, tudi k samemu mlademu malgaškemu predsedniku, pristopa s spoštljivostjo, preprostostjo in toplino. Sam pravi, da ga njegovo misijonsko delo osrečuje in da je njegov edini cilj ta, da pomaga osebam, ki jih drugi nimajo za ljudi, pa naj so verni ali ne. Kjer je bilo nekoč smetišče, živi zdaj v urejenih vaseh s šolami, vrtci, bolnišnicami in igrišči več

kot 23 tisoč nekdanjih smetiščarjev in brezdomcev. Z zaslonu se nam

je med predvajanjem filma zasmejala množica malgaških otrok in odraslih. Njihove oči izžarevajo veselje in občutek varnosti. Vsi so srečni in zadovoljni. Film časnikarja Jožeta Možine *Pedro Opeka - dober prijatelj* naj nam bo v razmislek, saj pri tem ne moremo ostati ravnodušni. Gledalci smo začutili močno čustveno doživetje. Kako pa je z nami? Ali nismo vse preveč razvajeni in egoisti? Vsakdo naj najde svoj odgovor.

Jože Možina

Marija Trobec

In memoriam

Ob smrti Tatjane Černivec Purič

Draga Tatjana, želel sem napisati le člančič, spominski zapis tebi v slovo, a ne gre. Nimam potrebne distance, da bi le nanizal nekaj življenjskih podatkov. Ko sem v dnevniku videl tvojo fotografijo in prebral osmrtnico, me je dobesedno stisnilo v želodcu. "Z bolečino v srcu sporočamo, da nas je po dolgi boleznini zapustila naša predraga žena in mama Tatjana Černivec por. Purič..." Že zelo, zelo dolgo se nisva videla. Vedel sem, da si se poročila z Igorjem Puričem in da imaš dva fanta, Bernarda in Samuela. Slišal sem tudi, da si zbolela in da te bolezen vse bolj izčrpava. Povedali so mi, da si bila, dokler je slo in še več, doma v ljubeči domači oskrbi, kar največ pove o lepi družini, ki si si jo ustvarila in o srčnih odnosih v njej. Ne vem, kako je bilo zate - roje-

no Barkovljanko - priti na Kras, ne vem, ali sta ti manjkala morje in vonj po slanici, ki ga veter nosi proti hišam in paštnom, a tvoj pogreb je pričal, da so te Kraševci sprejeli za svojo in so te imeli radi. Temu, da so te vzljubili, se ne čudim, saj si bila bistra, vesellega značaja in družabne narave. Spomnil sem se na čase, ko sva bila suplenta na realni gimnaziji in kako sva rada sprejela povabilo dijakov 5 B razreda, da smo vsi skupaj neko zgodnjo spomladansko nedeljo šli na izlet na Kras in v Vipavsko dolino. Obiskali smo Tomaj in na pokopališču Kosovelo grob, šli na grič in si ogledali cerkev ter Kraljeve poslikave, nato nas je pot vodila v Avber, kjer smo se spomnili duhovnika in politika Virgila Ščeka ter ponovno občudovali Kraljeve impresionistične cerkvene poslikave, ki jih je vlaga sicer takrat že močno načela. Šli

smo še v Štanjel in mimo Fabianjevega doma v Kobdilju v dolino Raše ter se spustili v Vipavsko dolino. Ustavili smo se na trgu v Vipavi in nato šli v Sv. Križ, kjer so nam kapucini pokazali svojo knjižnico. Družba se je tam razdelila: eni so se vrnili domov, drugi pa smo skočili še na kratek obisk v bližje Velike Žablje. Ko sem v sredo, 14. t. m., v Zgoniku pred cerkvijo čakal na tvoj pogreb, sem med pogrebci videl in pozdravil veliko tvojih nekdanjih dijakov in kolegov. Kot je ugotavljal prijatelj Fabio, s katerim sva na začetku pogrebne maše šla na kor, ta prisotnost ni nič nenavadnega, saj so dijaki s svojim nezmotljivim čutom za profesorje takoj zaznali, da jih imaš rada, da imaš pozitiven odnos do šole in da bi jim rada pomagala, da bi ne le napredovali v znanju italijanščine, ki si jo poučevala, ampak tudi kot osebnosti, ki naj se razvijajo in se duhovno ter osebnostno osamosvojijo. Že zdavnaj si spoznala, da ni bilo zaman, ko si nosila knjige v razred in jim pripovedovala o tem, da pravzaprav ni lahko biti človek. Vem, da bomo mi vsi, ki

smo te poznali, ohranili v spominu droben lesk tvojega nasmeha in dragocen spomin na lepe dneve in prijetne dogodke, ki nam jih je bilo dano skupaj preživeti. Pogrebno mašo je daroval in obred vodil zgoniški župnik dr. Jože Markuža. Svoj zadnji dom si dobila na zgoniškem pokopališču, ob zidu, za katerim je zasajen mlad vinograd kot znamenje življenja in rasti, da bi se vsi zavedeli, da tuzemsko in onstransko življenje ločuje le zid smrti. Na misel mi je prišel verz, ki me je nekoč zadel in se po spominu glasi "in pijem žalost lastnih besed", a nič ne pomaga, prepozno se človek spomni, da bi lahko kdaj prijatelja zdravega ali vsaj v boleznini tudi obiskal. Prepozno! Žalost ostaja, še zlasti, če pomislim na tvojelega moža Igorja in Bernarda ter 'ta' malega Samuela. Njim trem, kakor tudi ostalim sorodnikom, bi rad ob tvojem slovesu izrazil sožalje. Vem pa, da jih že in boš še spremljala, saj boš ostala v njihovih srcih in spominu. Zbogom!

Marko Tavčar

Poročilo Statističnega urada Republike Slovenije

Slovinci porabimo 117 litrov vode na dan

V Sloveniji so v letu 2010 porabili 125 milijonov kubičnih metrov vode, vsak prebivalec je je porabil v povprečju 42 kubičnih metrov, na dan pa vsak približno 117 litrov. Poraba vode v gospodinjstvu ter v gospodarskih in negospodarskih dejavnostih na prebivalca se po podatkih državnih statistikov od leta 2008 bistveno ne spreminja. V letu 2010 je bilo v Sloveniji od 125 milijonov kubičnih metrov (m³) načrpane vode porabljenih 85 milijonov m³ vode za gospodinjstva, 31 milijonov m³ vode za druge gospodarske in negospodarske dejavnosti, šest milijonov m³ vode je bilo dobavljenih drugim vodovodnim sistemom, trije milijoni m³ vode iz hidrantov pa so bili porabljeni za potrebe gasilcev, za čiščenje cest, ulic. Poraba vode v gospodinjstvu ter v gospodarskih in negospodarskih dejavnostih na prebivalca se od leta 2008 bistveno ne spreminja. V zadnjih letih se je skupna količina porabljene vode zmanjšala za 0,2 odstotka na 84,5 milijona m³ vode oz. na 57 m³ vode na prebivalca, po poročanju Statističnega urada RS. Največ vode v gospodinjstvu na prebivalca so v letu 2010 porabili v osrednjeslovenski statistični regiji, skupaj 57 m³ načrpane vode na prebivalca. V gorenjski in

obalno-kraški regiji je bilo porabljenih po 42 m³, v notranjsko-kraški in goriški regiji po 37 m³, v savinjski in podravski regiji po 36 m³, v zasavski regiji 34 m³, v spodnjeposavski regiji in v jugovzhodni Sloveniji po 33 m³, v koroški regiji 30 m³, najmanj pa v pomurski regiji, in sicer 27 m³ vode na prebivalca. Količine porabljene vode v m³ na prebivalca v posameznih državah članicah EU se med seboj močno razlikujejo. Po podatkih Eurostata je bilo v državah EU v povprečju v letu 2008 oz. 2009 porabljenih 70 m³ vode na prebivalca. Zadnji razpoložljivi podatki o porabi vode v enem letu v m³ na prebivalca pa se nanašajo na različna obdobja zadnjih let. Največ vode na prebivalca v enem letu, to je nad 125 m³, je bilo porabljeno na Irskem, in sicer 141 m³ na prebivalca, sledijo Ciper, Latvija in Velika Britanija, kjer se giblje poraba vode med 101 in 125 m³ na prebivalca, med 76 in 100 m³ vode na prebivalca porabijo v Franciji, Latviji, Španiji in na Švedskem, največ držav, med katerimi je tudi Slovenija, pa porabi med 51-75 m³ vode na prebivalca. Najmanjšo količino porabljene vode v enem letu, in sicer med 0-50 m³ na prebivalca beležijo na Češkem, v Estoniji, Litvi,

Madžarski, Poljski in Romuniji. Čistost okolja, v katerem živimo, se kaže tudi v kakovosti vode, saj je ta ključna za zagotavljanje zdravega okolja in zdravja ljudi. Za zdravo življenje pa je pomembna tudi prehrana, tako način pridelave hrane kot tudi predelava in priprava hrane. Prav tej temi je namenjen letošnji svetovni dan voda z geslom Voda in varnost preskrbe s hrano. Pomembno je, da se zavedamo, da je voda vir našega življenja: naša skrb mora biti namenjena predvsem ohranjanju vseh njenih oblik in njihove kakovosti ter ravnanju z odpadnimi vodami. Slovenija se uvršča med vodno zelo bogate države v Evropi. Letno se po ozemlju Slovenije samo v rekah in potokih pretoči okoli 34 milijard m³ vode. To pomeni, da skupna količina vode na prebivalca skoraj štirikrat presega evropsko povprečje. Večina rek izvira in umetna jezera ter del Jadranskega morja. Kako pomembna je voda pri pridelavi hrane, nam kažejo tudi pridobljeni podatki o namakanju kmetijskih in drugih površin. Po zadnjih razpoložljivih podatkih iz leta 2010 je bilo za namakanje porabljenih 1,6 milijona m³ vode, od tega je bilo 66 odstotkov namakalne vode iz zbiralnikov, 34 odstotkov pa iz tekočih voda, podtalnice in iz drugih virov.

Vloga nonotov v sodobni družini

Stari starši danes niso več "stari"

Vsak človek ima v različnih obdobjih svojega življenja različne vloge in naloge, tako v družbi kot v družini. Rojstvo otroka je dogodek, ki popolnoma spremeni ustaljena razmerja med člani družine: "rodijo" se tudi starši in nonoti. Človek je edino bitje, ki vzpostavi in goji izredno močno čustveno označeno starševsko razmerje, ki vključuje tri generacije posameznikov. Hiter, divji in naporen način današnjega življenja pušča staršem manj časa, med katerim se lahko popolnoma posvetijo otroku. Zaradi tega ima danes odnos otroka z nonoti vedno večji pomen, saj ti družinski liki ustvarijo z njim močen, neposreden, a tudi čustven od-

nos. Nonoti imajo novo podobo: to ni več lik starega človeka, patriarha, prenašalca kulture in modrosti, temveč govorimo o še mladi, aktivni in moderni osebi.

Lik nonotov je bil do pred kratkim zanemaren oz. medicina in znanost sta se z njim ukvarjali le glede na zdravstvene

otrok, ki ima pozitiven odnos z nonoti, bolj uspešen v šolskih klopeh, bolj naklonjen sodelovanju z drugimi,

se lepše obnaša v družbi, počuti se bolj varnega in je manj pod vplivom televizije in reklam. Med drugim večina vnukov povezuje besedo nono z besedo ljubezen.

Čeprav je odnos med nonoti in vnuki največkrat zelo pozitiven, je istočasno povezan z odnosom med nonoti in starši, ki

težave in problematike starejših oseb, danes pa se veliko znanstvenikov posveča njegovemu preučevanju se posebno zaradi pomena, ki ga ima v spodbujanju dialoga v družini in v

izobraževanju otroka. Raziskava, ki jo je izvedla skupina znanstvenikov na šoli Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health iz Baltimora in je bila objavljena v reviji Pediatrics, je dokazala tudi, da so po navadi nonoti najboljši varuhi za otroka: pod njihovim nadzorom se zgodi zelo malo hišnih nesreč. Nonoti si za vnuka vzamejo čas, posvetijo se mu popolnoma, saj nimajo drugih obveznosti in se fizično ne morejo več ukvarjati z različnimi stvarmi istočasno. Odnos med nonotom in vnukom je umirjen, igre nimajo divjega značaja, zaradi tega je število nesreč izredno manjše kot v jastih in vrtcih, istočasno je tak odnos zelo pozitiven za čustveno in mentalno zorenje otroka. Drugi podatki dokazujejo, da je

Katja Ferletič

Glasba v živo: Primus v Pordenonu

V petek, 23. marca, se je v dvorani Palasport Forum v Pordenonu začela evropska turneja kalifornijske skupine Primus, ki tako predstavlja občinstvu svojo zadnjo ploščo Green Naugahyde. Večer z naslovom An evening with Primus se je začel s klasiki iz 25-letne kariere skupine, med temi Those Damned Blue-Collar Tweekers, Wynona's Big Brown Beaver in American life. Po petinštiridesetih minutah glasbe je bil že čas za prvo pavzo: člani skupine so zapustili oder in na velikem ekranu so se prikazale slike črno-belih risank o znanem Mornarju Popaju. Prvo risanko je občinstvo sprejelo z aplavzi, po dvajsetih minutah pa je nezadovoljstvo naraslo in zaslišali so se žvižgi. Premor je bil predolg, saj je popolnoma 'porušil' lepo atmosfero, ki je nastala med prvim delom koncerta.

Med drugim delom so Primus predstavili svojo zadnjo ploščo v celoti. Basist in leader benda Les Claypool je s svojo spretnostjo očaral publiko, ki je med koncertom cel čas navdušeno plesala pod odrom. Najnovejše pesmi, kot so The Last salmon man, Lee van cleef in Green Ranger, so vžgale, kot da bi bile že poznani klasiki. Po približno treh urah glasbe v živo so se začele prve note pesmi Too Many Puppies iz albuma Frizzle Fry iz leta 1985; s to skladbo se je koncert končal. Ob koncu pesmi se je oder zatemnil in člani skupine so odšli, ne da bi pozdravili svojih oboževalcev. Zdi se, da je hladen odnos z gledalci značilnost za kalifornijsko skupino, sicer tudi glasbeniki sami se med sabo skoraj niso pogledali. Les Claypool se je na občinstvo obrnil le na začetku koncerta, ko je prosil, naj ne slikajo s flešom, ker bi tako kvarili vzdušje na odru, scenografija pa ne bi prišla do izraza, sam pa je na fotografijah grd in star. Kljub posebnemu značaju so Primus tudi tokrat pokazali izredno visoke glasbene sposobnosti in neoporečno tehniko, tako da je bilo občinstvo s celotnim koncertom izredno zadovoljno. / KF

Foto D&M

nos, ki pripomore k temu, da otrok zori in postaja močna in zdrava odrasla oseba. V današnji multimediji in večrasi družbi lahko nonoti s posredovanjem svojih vrednot in izkušnji širijo vnukova obzorja in pripomorejo k temu, da bo zrasel brez predsodkov.

Velike spremembe, ki so nastale v družbeni in družinski strukturi, so privedle do pomembnih demografskih novosti: nekoč je bilo veliko vnukov in malo nonotov (družine so bile številčne in življenjska doba je bila krajša), danes pa se večkrat zgodi, da imamo vse štiri nonote za enega samega vnuka. Zadnji statistični podatki kažejo, da imamo v Italiji skoraj 11 milijonov nonotov: 7 milijonov jih ima več kot 65 let, ostali imajo med 40 in 64

izobraževanju otroka. Raziskava, ki jo je izvedla skupina znanstvenikov na šoli Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health iz Baltimora in je bila objavljena v reviji Pediatrics, je dokazala tudi, da so po navadi nonoti najboljši varuhi za otroka: pod njihovim nadzorom se zgodi zelo malo hišnih nesreč. Nonoti si za vnuka vzamejo čas, posvetijo se mu popolnoma, saj nimajo drugih obveznosti in se fizično ne morejo več ukvarjati z različnimi stvarmi istočasno. Odnos med nonotom in vnukom je umirjen, igre nimajo divjega značaja, zaradi tega je število nesreč izredno manjše kot v jastih in vrtcih, istočasno je tak odnos zelo pozitiven za čustveno in mentalno zorenje otroka. Drugi podatki dokazujejo, da je

POTOVANJE Z OKUSOM

Slavica Radinja

Kadai paneer (Indija)

(Recept je primeren za vegetarijance.)

Sestavine:

- 3 žlice olja
- 2 rdeči pekoči papriki
- 2 nageljnovi žbici
- 2 žlički mletih koriandrovih semen
- 2 čebuli
- 2 palčki cimeta
- 2 lovorova lista
- 2 žlički česnovne mase
- 2 žlički ingverjeve mase
- 2 žlički mleto rdeče paprike
- 5-6 paradižnikov
- Sol
- 500 gr paneerja

V ponvi segreje olje. Dodamo svežo papriko, žbice, koriander in sesekljani čebuli. Pražimo dve minuti, nato dodamo cimet in lovorova lista. Spet premešamo in dodamo česnovno maso, ingverjevo maso in rdečo papriko v prahu. Česnovno maso pri-

pravimo tako, da v skodelici zmešamo žličko suhega česna v prahu z žličko vode. Ingverjevo maso pripravimo na enak način. Po dveh minutah dodamo še paradižnik. Solimo in kuha-

mo, dokler ne postane paradižnik mehak. Nazadnje dodamo na kocke narezan paneer. Kuhamo toliko časa, da postane paneer topel. Postrežemo z basmati rižem ali chapattijem.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 27. marca, ob 14. uri.

Planica, vedno bolj 'snežna kraljica'

Kranjec danes kralj, 2017 pa morda svetovno prvenstvo

Podaljšani konec tedna je napolnil dolino pod Poncami in v Planici spet pričaral najlepše športno doživetje v Sloveniji. Kaj nam bo nogomet, ko pa imamo 'snežno kraljico'! 60 tisoč gledalcev se je v štirih dneh zgrnilo pod velikano bratov Gorišek, največjo in najprestižnejšo na svetu, kjer se tradicionalno končuje sezona svetovnega pokala v smučarskih skokih. Uspehov in doživetij je bilo kot vedno na pretek. Magični Robert Kranjec je poskrbel za zgodovinsko zmago na petkovi posamični tekmi, sobotna eki-

posamična tekma je slovenski šport obdarila z zmago domačega kralja poletov. Robert Kranjec si je pot do četrte zmage v karieri, druge v sezoni in prve v Planici, tlakoval že v prvi seriji s skokom 227,5 m, za 11 točk je ugnal Švicarja Simona Ammanna, tretje mesto pa je zasedel Avstrijec Martin Koch. Odrezala sta se tudi Slovenca Jurij Tepeš s 15. in Jure Šinkovec s 16. mestom. Na ekipni tekmi v

tudi preostali trije slovenski orli. Tepeš 8., Šinkovec 18., Hvala pa 28. Zmagovalec svetovnega pokala je postal Norvežan Anders Bardal, drugi je Gregor Schlierenzauer, tretji pa Andreas Kofler.

Najboljše smučarske skakalce sveta so imeli v gosteh vrhunski organizatorji, katerim je uspelo Planico ponovno oživiti, zdaj pa je že v realizaciji gradnja sodobnega Nordijskega centra, ki naj bi ga dogradili naslednje leto. Planica kandidira z njim za organizacijo FIS svetovnega prvenstva v nordijskih disciplinah leta 2017, odločitev zveze bo znana v začetku maja.

Planiška zgodba ima seveda nešteto junakov in igralcev; vsi pa ne letijo in stopajo po stopničkih. Ne gre pozabiti, da se v dolino pod

Poncami vsako leto odpravlja pol Slovenije, ljudje, ki niso nujno športni ljubitelji, a do nje čutijo nekakšno dolžnost. Smučarsko-skakaški praznik, ki smo ga še do nedavnega poznali po številu "natlačenih" ljubiteljev kozarcev, se je spremenil v pravi evropski "cukrček". Kaj bo šele z dokončanjem Nordijskega centra, obnovo skakalnice in dograditvijo tekaških stez! Veliko ljudi se vsako leto s srcem in prostovoljno trudi in pomaga izpeljati eno izmed najpomembnejših tekem smučarskih poletov na svetu. Naj omenimo npr. "zlate teptače", več kot 400 pripravilavcev letalnice, ki začnejo pripravljati snežno površino že decembra in večino teptaškega dela na strmini opravljajo ročno oz., bolje rečeno, "nožno". O njih je režiser Amir Muratović pravkar posnel dokumentarni feljton in prav se je spomniti tudi nanje, ob dih jemajočih poletih. Planica, vedno bolj si 'snežna kraljica'! Počakaj nas do naslednje zime, maja pa bomo navijali, da bomo čez pet let pokazali svetu, kako lepo je pri nas.

Jernej Šček

V Ukvah sta zapeli Koroška in Primorska Tradicionalno srečanje v pevskem duhu

V Ukvah, lepi vasi Kanalske doline, je v nedeljo, 25. marca, lepo zadonela slovenska pesem. V večnamenski dvorani nekdanje mlekarne je bilo vsakoletno srečanje koroških in primorskih pevskih zborov. Ta zborovska manifestacija ima v celotni reviji Primorska poje

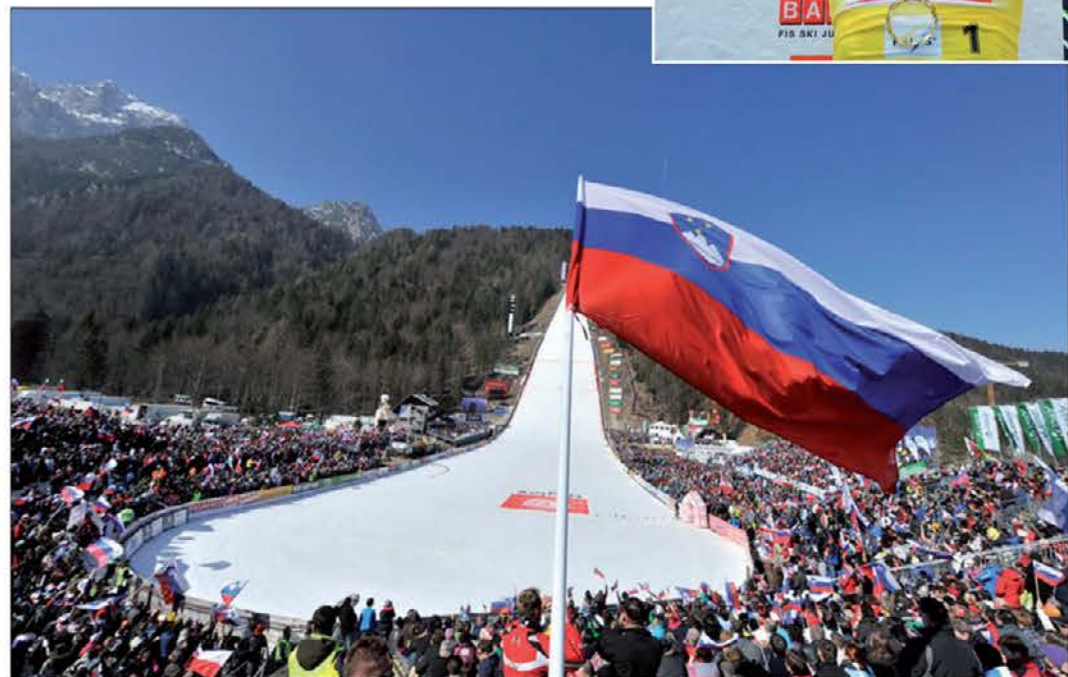
revijo Primorska poje. Za nastop v Ukvah pa se primorskim prirediteljem vsakič pridružuje še Krščanska kulturna zveza iz Celovca. Na lepem zborovskem popoldnevu so uvodoma spregovorili Anton Baloh za Zvezo pevskih zborov Primorske, Janko Zerzer za Krščansko kulturno zvezo in

poseben pečat in pomen, saj se srečujejo pevci, ki prihajajo iz vse Primorske in Koroške. Domačini in ljubitelji petja iz raznih krajev Kanalske doline se radi udeležujejo tega srečanja in se navdušujejo nad lepim slovenskim petjem. Zasluga, da poteka ta prireditev v Ukvah, gre predvsem Slovenskemu kulturnemu središču Planika iz Kanalske doline, ki skrbi za vse organizacijske zadeve. Koncerta so se udeležili, poleg številnih domačinov, tudi predstavniki organizacij, ki prirejajo celotno

Damjan Paulin za Zvezo slovenske katoliške prosvete iz Gorice. Lep koncert so oblikovali: oktet Aljaž od Sv. Antona (vodi Matej Lazar), dvojni kvintet Svrž iz Rožeka (Aleš Schuster), oktet Rožmarin iz Kostanjevice na Krasu (Zulejka Devetak), vokalna skupina in moški zbor Anton Klančič iz Mirna (Zdravko Klanjšček), pevška skupina Akzent (Anica Lesjak Ressmann) in MoPZ Foltej Hartman (Peter Slanič).

DP

pna je slovenskim letalcem prinesla 4. mesto, v nedeljo pa si je "Robi" po samo eni izvedeni seriji priboril še mali kristalni globus v smučarskih poletih. Četrtek uvodni dan je kot vselej namenjen poskusnim skokom in ga poznamo kot praznik otrok, saj se okrog naprave tradicionalno zbere na tisoče mladih šolarjev iz vse Slovenije. Petkova

sobotno so se domačim izmuznile stopničke, zasedli so četrto mesto za Avstrijo, Norveško in slabih 12 točk za Nemčijo. Robijev polet 231 m v prvi seriji in pogumni nastop 18-letnega Jake Hvala nista zadostovala. Nedeljska, 33. tekma sezone FIS s tridesetimi najboljšimi in štirimi Slovenci se je končala že po prvi seriji, saj so drugo odpovedali za-

radi slabih vetrovnih razmer. Šampionsko sezono je Kranjec kronal z osvojitvijo malega globusa smučarskih poletov, potem ko je s tretjim mestom na tekmi in skokom 204,5 m s šestih zaletnih mest nižje stopil na 100. slovenske stopničke. Pred njim sta v nedeljo sicer ne-rekordnimi daljavami bila Martin Koch in Simon Ammann. Do točk so prišli

Teden dni v Berlinu (3)

Peš na odkrivanje lepot tega mesta

Zbudila sem se v Berlinu. Čakal me je prvi dan, prvi daljši ogled mesta. Vreme mi je bilo še kar naklonjeno, zato sem izbrala svoje najljubše prevozno sredstvo: noge. V velikih mestih je praviloma javni prevoz brezhibno urejen, vse deluje po urniku, in če ti slučajno podzemna pelje izpred nosa, se naslednja prikaže v roku desetih minut (turist si seveda lahko privoščiti, da počaka). Vsi so mi pripovedovali, da je Berlin zelo velik, a ker je moj hostel ležal na precej ugodni legi, je bil peš sprehod najboljša odločitev. Sploh pa sem se spomnila svojega prvega obiska Londona, ko sem si ogledala res veliko znamenitosti, a se nisem nič sprehajala po mestu, zato sploh nisem imela občutka, kakšno je to mesto.

Po nekaj minutah sem prispela na Gendarmenmarkt, 'lušten' trg, na katerem so se sprehajali le turisti. V sredini trga se dviga spomenik velikemu nemškemu

pesniku Friedrichu Schillerju, o katerem smo se učili med urami nemščine. V prvih dneh mojega bivanja moja profesorica gotovo ne bi bila ponosna name, le s težavo sem namreč izustila kakšno besedico in se medtem počutila res nebogljen. Kip je v času vojne prečil Berlinski zid in našel svoj dom v zahodnem delu mesta. Za kipom se mogočno dviga palača Konzerthaus, ki jo je po požaru preuredil Schinkel. Schinkel je med drugim ime, ki se nenehno pojavlja v vodniku. No, ko sem videla plakat s programom in na njem opazila Mozarta, me je resno zamikalo, da bi palačo obiskala tudi znotraj in poslušala koncert, a žal je teden dni v takem velikem mestu res premalo, če nisi le navaden turist, ki mrzlično teče od enega spomenika k drugemu.

Pogled na trg Gendarmenmarkt iz notranjosti Deutscher dom

Schillerjev kip in Konzerthaus

Na levi strani trga, ki je baje eden izmed najbolj 'šik' trgov v Berlinu, stoji Deutscher dom, na desni pa Französischer dom, ki je po zunanji podobi popolnoma enak prvemu. Vstopila sem v Deutscher dom in si ogledala razstavo. Lonely planet mi je svetoval, naj si izposodim slušalke in poslušam razlago v angleščini, a tega nisem storila, ker sem imela na razpolago le malo časa. V notranjosti sem srečala z dolgočasene šolarje, ki so bili primorani iti v muzej in spoznavati svojo zgodovino. Ravno to mi je obljubil vodnik. Glej ga zlomka, saj je res na-

tančen, sem si mislila. V tej stavbi bi lahko do potankosti spoznala nemško zgodovino, a mene že od nekdaj ni tako zelo zanimala zgodovina. Najbolj zgovorni so bili posnetki in fotografije, predvsem iz mračnega nacističnega obdobja. Čeprav sem te stvari videla že večkrat na televizijskem ekranu in v učbenikih, se mi je ogled teh fotografij ravno v Berlinu veliko bolj vtisnil v spomin.

Slavica Radinja

Kip Schillerju